

„Această mică carte este un scurt eseu doctrinar plin de învățături directe și accesibile despre distinctivele Teologiei Noului Legământ (TNL) cu privire la șapte domenii doctrinare majore centrate pe Cristos. Fiind scrisă de un erudit talentat, cartea va fi de folos, cu siguranță, pentru unii membrii din bisericile noastre. Deși de dimensiuni reduse, este o lucrare importantă care explică esența și baza unui sistem hermeneutic biblic și teologic mai precis. În mod intenționat, cartea a fost scrisă într-un limbaj clar și succint pentru a oferi publicului său ținută ceea ce înseamnă NCT în promovarea Evangheliei. Pastorii și profesorii sunt încurajați să promoveze această frumoasă și clară lucrare.”

Gary D. Long, Th.D., președinte seminar, *Providence Theological Seminary*, Colorado Springs, CO

„Blake White a scris un abecedar minunat de accesibil despre TNL. Unii cred că singurele opțiuni care există sunt Dispensaționalismul sau Teologia Legământului și nici măcar nu au auzit de Teologia Noului Legământ. Această carte este cartea ideală pentru a o oferi cuiva care dorește o expunere scurtă și convingătoare a gândirii noului legământ. Recomand cu plăcere această lucrare.”

Thomas R. Schreiner, profesor James Buchanan Harrison de interpretare a Noului Testament, *The Southern Baptist Theological Seminary*, Louisville, Kentucky

„Într-o manieră foarte ușor de citit, precisă și succintă, Blake White acoperă elementele de bază ale TNL. El distinge frumos TNL de teologia Disapensaționalistă și de cea a Teologiei Legământului, arătând elementele distinctive ale TNL, dar într-un mod care nu este complicat sau greu de înțeles. În plus, pentru cei care adesea înțeleg greșit TNL, această lucrare arată, de asemenea, în mod clar ce se află în centrul TNL și cum caută să deslușească întregul sfat al lui Dumnezeu într-un mod care este fidel propriei povești biblice și care este centrat în Cristos. Recomand cu căldură această lucrare celor care doresc să afe mai multe despre TNL, celor care vor să se gândească la cum «să pună Biblia cap la cap» și, mai ales, celor care vor să se bucure în Isus Cristos, Domnul nostru, Mijlocitorul nostru glorios și Capul noului legământ.”

Stephen J. Wellum, profesor de teologie creștină, *The Southern Baptist Theological Seminary*

„Blake White ne-a oferit o altă tratare concisă a Teologiei Noului Legământ. Abordarea sa este «cu tușe mari». Acest lucru face ca lucrarea să fie extrem de utilă pentru cineva care abia se familiarizează cu TNL. Autorul își declară scopul încă de la început: «În această carte, doresc să expun conceptele de bază ale Teologiei Noului Legământ... scopul meu este de a pune la dispoziție elementele esențiale ale TNL într-un mod accesibil pentru membrii bisericii.» Sunt sigur că cititorul își va da seama rapid că autorul și-a atins scopul.”

John G. Reisinger, evanghelist și autor

„Cartea lui A. Blake White, *Ce este teologia Noului Legământ? O introducere*, este exact ceea ce spune! Într-un limbaj clar și simplu, White arată cum această formulare teologică relativ nouă urmărește planul de răscumpărare desfășurat de Dumnezeu prin Biblie până la punctul culminant în Isus Cristos. Tot ceea ce a făcut Dumnezeu în Cristos este cu adevărat uimitor, iar înțelegerea acestor adevăruri deschide noi perspective de adorație, înțelegere și direcție în trăirea unei vieți plăcute lui Dumnezeu. Dacă doriți să înțelegeți mai bine modul propriu al Bibliei de a prezenta Evanghelia, această carte este foarte recomandată.”

Kirk M. Wellum, director, *Seminarul Baptist din Toronto*

„Ceea ce mă atrage la acest mod de a vedea Scriptura este determinarea sa de a folosi cuvinte biblice pentru concepte biblice, angajamentul său de a urmări dezvoltarea progresivă a revelației lui Dumnezeu și viziunea sa clară asupra promisiunii și împlinirii în figura centrală a întregii revelații - Isus Cristos. Am prieteni și eroi de toate părțile discuției, dar după ani de studiu biblic pe această temă, am ajuns acolo unde a ajuns și autorul. Sunt atât de recunoscător că Blake White și-a pus studiile în mâinile noastre și recomand această carte ca pe un ghid introductiv util pentru înțelegerea scopului Bibliei. O voi folosi des.”

Jim Elliff, președinte, *Christian Communicators Worldwide*

„Blake White ne-a făcut un mare serviciu în a clarifica ideile de bază ale Teologiei Noului Legământ. Reducând-o la aceste noțiuni de bază, o va face mai ușor de criticat și de corectat. Atât de multe controverse între creștini se datorează neînțelegerii principiilor de bază ale lucrurilor despre care se discută. Din acest motiv, recomand această carte colegilor mei creștini.”

Tom Wells, autorul cărților *The Christian and the Sabbath*, *The Priority of Jesus Christ* și multe alte cărți. Este, de asemenea, coautor al cărții *New Covenant Theology*.

„Această carte ajunge la miezul dezbaterii despre Teologia Noului Legământ. Recomand cartea pentru cât de concisă și clară este în ceea ce privește problemele cheie și sunt deosebit de entuziasmat de tonul ei pașnic. Fie ca Domnul să o folosească pentru a face ca discuția să avanseze.”

Jason C. Meyer, profesor asociat de Noul Testament, *Bethlehem College and Seminary*

„Dacă doriți o carte care să ajungă la miezul Teologiei Noului Legământ, aceasta este cartea. Când cineva vă cere să explicați TNL, aveți acum o resursă concisă pe care să i-o puneți în mână. Blake White a alcătuit o hartă utilă pentru a naviga prin cele trei abordări interpretative majore ale Bibliei. Nu vă mulțumiți să o citiți doar voi, oferiți-o și celor care au nevoie să li se reamintească faptul că Cristos este totul în toate.”

Douglas Goodin, președinte, *Cross-to-Crown Ministries*, Colorado Springs, CO

„Blake prin această introducere de bază a Teologia Noului Legământ, ne-a oferit adevărurile biblice fundamentale ale acestui sistem teologic. Cartea este ușor de citit și de urmărit. Punctul forte al cărții este explicarea clară a diferenței dintre vechiul legământ și noul legământ. Această diferență dintre cele două legăminte descrie esența a ceea ce este Teologia Noului Legământ și de ce este atât de diferită atât de Teologia Legământului cât și de Dispensaționalism.”

Geoff Volker, director, *In-Depth Studies*, Tempe, AZ

CE ESTE TEOLOGIA
NOULUI LEGĂMÂNT?

A. BLAKE WHITE

CE ESTE
TEOLOGIA NOULUI
LEGĂMÂNT?
O INTRODUCERE

 EDITURA
IBET

Ce este teologia noului legământ? O introducere
A. Blake White

Copyright ©2026 IBET. Toate drepturile rezervate asupra ediției în limba română. Orice reproducere sau selecție de texte din această carte este permisă doar cu aprobarea IBET.

Titlu în limba engleză: *What is New Covenant Theology? An Introduction* CrossToCrown deține titlurile de autor pentru toate cărțile publicate de vechea editură New Covenant Media, inclusiv pentru această carte publicată în 2012.

Traducerea: Nicu Sotir
Copertă: Vlad Condurachi

ISBN: 978-630-95305-3-0 (pdf) 978-630-95305-4-7 (epub)

EDITURA IBET
Str. Lalelelor 14 Vidra IF
ibetromania@gmail.com

*Toate titlurile publicate de Editura IBET
se găsesc pe site-ul toatenoi.ro*

Către John G. Reisinger:

Stau pe umerii tăi, frate!
Recunoscător Domnului
pentru credințioșia ta!

CUPRINS

Introducere	13
Capitolul 1. Un singur plan al lui Dumnezeu centrat Isus Cristos	în 19
Capitolul 2. Vechiul Testament ar trebui interpretat în lumina Noului Testament	23
Capitolul 3. Vechiul legământ a fost temporar prin hotărâre divină	37
Capitolul 4. Legea este o unitate	47
Capitolul 5. Creștinii nu sunt sub legea lui Moise, ci sub „legea” lui Cristos”	51
Capitolul 6. Toți membrii comunității noului legământ sunt pe deplin iertați și au Duhul Sfânt	65
Capitolul 7. Biserica este Israelul escatologic	71
Concluzie	79
Lecturi recomandate	81

INTRODUCERE

Teologia Noului Legământ este un sistem de teologie în curs de dezvoltare care încearcă să lase Biblia să informeze teologia. Acest lucru sună elementar și aproape orice sistem de teologie susține că sistemul lui se bazează pe Biblie. După cum sper să vă arăt, TNL este sistemul de teologie care permite Bibliei să aibă „ultimul cuvânt” în modul cel mai consecvent. În timp ce Dispensaționalismul se bazează pe presupuziții furnizate de iubita sa Biblie - *Scofield* și Teologia Legământului se bazează pe presupuziții furnizate de prețioasa sa Mărturisire de credință - *Westminster*, TNL nu are niciun document exterior care trebuie impus textului Scripturii. Ea se străduiește să lase textul sacru să vorbească *în termenii săi proprii*.

În prezent, există trei sisteme principale de teologie în cadrul creștinismului evanghelic care abordează subiectul Istoriei răscumpărării: Teologia Legământului, Dispensaționalismul și Teologia Noului Legământ. Fie că sunt sau nu conștienți de acest lucru, toți creștinii se încadrează de obicei într-unul dintre aceste trei sisteme (sau poate o combinație a acestora). Fiecare sistem are propriul său mod de a aduce împreună vechiul legământ cu noul legământ.

În *general*, Teologia Legământului pune accentul pe continuitatea dintre legăminte în detrimentul discontinuității. Deoarece Mărturisirea de credință de la Westminster este

structurată în jurul Teologiei Legământului, majoritatea prezbiterienilor sunt cei care aderă la ea, deși și alții aderă îndeaproape la ea (de exemplu, baptiștii reformați).

Dispensaționalismul, pe de altă parte, tinde să pună accentul pe discontinuitatea dintre legăminte în detrimentul continuității. Bisericele de tipul *Bisericele Bibliei*¹ sunt cele care aderă cel mai mult la acest sistem de teologie, dar cu siguranță nu se limitează la ele. În America, Dispensaționalismul este de departe cel mai popular dintre cele trei sisteme, în mare parte datorită adoptării sale timpurii în cadrul mișcării fundamentaliste, a Bibliei de referință Scofield, extrem de influentă, a predicatorilor de la radio și televiziune și a marketingului popular prin intermediul cărților de ficțiune și al filmelor.

TNL ia în considerare atât continuitatea, cât și discontinuitatea. Ea susține că noul legământ² este legat de ceea ce a fost înainte, dar este nou. Teologia Noului Legământ este susținută de cei din tradiția „biserica credincioșilor”: acele biserici care pun accentul pe botezul credincioșilor și cred că noua comunitate a noului legământ este formată din credincioși.

Eticheta „Teologia Noului Legământ” este relativ nouă, dar nu este o nouă metodă de interpretare. Mai mulți părinți ai

¹ N.tr. În Statele Unite există biserici care se autointitulează Bible Churches afirmând că ele sunt atente la ce spune Biblia în general și nu la ce afirmă anumite mărturisiri de credință sau denominațiuni.

² N.tr. Peste tot în traducere voi folosi „noul legământ” cu litere mici când vorbesc despre legământul biblic, respectiv „Noul Legământ” când se face referire la sistemul teologic.

bisericii primare, anabapțiștii, precum și alte figuri semnificative din istoria bisericii au „împachetat Biblia” într-un mod similar.

În această carte, vreau să prezint conceptele de bază ale Teologiei Noului Legământ. Vor exista puncte în care va părea pe alocuri că sunt mai degrabă fie un susținător al Teologiei Legământului fie al Dispensaționalismului, dar luate în ansamblu, aceste elemente esențiale sunt unice pentru Teologia Noului Legământ. Ar putea fi spuse mult mai multe lucruri, dar scopul meu este de a pune la dispoziție elementele esențiale ale Teologiei Noului Legământ într-un mod accesibil pentru membrii bisericii. Probleme teologice precum mileniul³, la cine se referă „tot Israelul” din Romani 11:26, dacă există sau nu un legământ înainte de cădere în Geneza 1-3 și încetarea sau continuarea limbilor și a profeției nu vor fi abordate aici. Există loc de dezacord cu privire la aceste aspecte în cadrul Teologiei Noului Legământ.

Deci, de ce este importantă Teologia Noului Legământ? De ce este ea necesară? Care este marea miză? *Isus* este marea miză. Coloseni 1:16 spune că toate lucrurile au fost create pentru *Isus*. El este centrul universului și al Bibliei. *Cristos* este vârful revelației. El este Regele! Acest lucru are implicații asupra cuvintelor Sale. Trebuie să luăm cuvintele Sale cu cea mai mare seriozitate. Interpretăm și aplicăm fiecare pasaj din Scriptură în lumina lui. După cum afirmă 2 Corinteni 1:20: „pentru că în El

³ Mi se pare că amilenismul, premilenismul istoric și postmilenismul au toate un loc la masa Teologiei Noului Legământ. Premilenismul dispensationalist are, evident, o masă proprie.

toate promisiunile lui Dumnezeu sunt «da». De aceea prin El spunem «Amin!», spre gloria lui Dumnezeu.”. Acest lucru va avea implicații teologice inevitabile, și mi se pare că Teologia Noului Legământ face dreptate în mod unic autorității și centralității lui Isus. Sper ca în paginile următoare să arăt de ce.

Este, de asemenea, important să ne luptăm cu această problemă teologică deoarece multe pasaje din Noul Testament tratează continuitatea și discontinuitatea dintre vechiul și noul legământ. Gândiți-vă doar de câte ori este abordată relația dintre evrei și neamuri în paginile Noului Testament. La baza acestor conflicte relaționale se găsește problema modului în care trebuie interpretat și aplicat Vechiul Testament în lumina venirii lui Isus Cristos.

În cele din urmă, doresc să subliniez faptul că aceasta este o discuție „internă”. La sfârșitul zilei, suntem frați și surori uniți în Cristos. Ultimul lucru de care avem nevoie în biserică este aroganța și îndreptățirea de sine. Suntem de acord cu „cele mari”, cu principiile fundamentale ale credinței. Trebuie să fim corect echilibrați și să păstrăm „lucrurile principale” lucrurile principale. Locul în care vă situați în această problemă nu este un test de ortodoxie. Cu acestea fiind spuse, cred că Teologia Noului Legământ este sistemul de teologie care este cel mai coerent cu principiul protestant al *Sola Scriptura* (Numai Scriptura) și sunt convins că această discuție este una din care toți creștinii pot beneficia.

CAPITOLUL 1

UN

SINGUR PLAN AL
CENTRAT

LUI DUMNEZEU
ÎN ISUS CRISTOS

Isus Cristos este centrul tuturor lucrurilor! El este centrul istoriei răscumpărării. Toate lucrurile arată spre El. După cum spune Coloseni 1:16: „pentru că prin El au fost create toate lucrurile, în ceruri și pe pământ, cele văzute și cele nevăzute, fie tronuri, fie domnii, fie conduceri, fie autorități. Toate au fost create prin El și pentru El.” Toate persoanele, evenimentele și instituțiile din Vechiul Testament își găsesc punctul culminant în Cristos. Isus este ultimul Adam (Romani 5:12-21; 1 Corinteni 15:45), al doilea om (1 Corinteni 15:47), adevăratul chip al lui Dumnezeu (2 Corinteni 4:4), sămânța lui Avraam (Galateni 3:16), jertfa finală (Romani 3:25; Ioan 1:29), profetul cu autoritate ca și Moise (Deuteronom 18:15, Fapte 3:22), mielul pascal (1 Corinteni 5:7), cel care aduce noul exod (Luca 9:9): 31), cel care inaugurează un legământ nou și mai bun (Luca 22:20), adevăratul cort al întâlnirii (Ioan 1:14), preotul veșnic după ordinul lui Melchisedec (Evrei 7), templul final (Ioan 2:19), fiul credincios al lui David (Matei 1:1), Regele uns cu Duhul Sfânt (Matei 3:16-17) și robul care suferă (1 Petru 2:24). Dumnezeu are un singur plan, iar acest plan este centrat pe Isus Mesia.

Teologia Legământului este de acord cu Teologia Noului

Legământ că există un singur plan al lui Dumnezeu, dar ei vorbesc despre acest plan în termeni de „legământ al harului”. Aceasta este o categorie teologică folosită pentru a arăta presupusa continuitate între legămintele din Scriptură. Problema este că Biblia nu folosește niciodată un astfel de termen pentru a descrie planul lui Dumnezeu. În schimb, folosește cuvintele „plan” și „scop”. De asemenea, Biblia vorbește despre legămintele (la plural)⁴ și nu despre un legământ singular.

Pericolul folosirii unei categorii teologice care nu se găsește în Scriptură este că, în cele din urmă, am putea fi nevoiți să denaturăm însăși Scriptura pentru a o acomoda. În loc să lase Biblia să informeze și să stabilească agenda sistemului său, o persoană poate sfârși involuntar prin a răstălmăci Biblia pentru a-o face să spună ceea ce se potrivește cu sistemul său. După părerea mea, exact acest lucru face „legământul harului”. Acesta tinde să uniformizeze vechiul și noul legământ, nefăcând dreptate nici unuia dintre cele două legămintele în propriul context biblic. Pentru a menține categoria creată de om a „legământului harului”, teologii legământului pun accentul pe continuitatea în cadrul planului lui Dumnezeu chiar și atunci când există discontinuitate. Vom vedea exemple specifice în acest sens în capitolul 4.

Teologia Noului Legământ se străduiește să se limiteze la utilizarea limbajului biblic. Efeseni 1:8-10 este un verset foarte

⁴ Efeseni 2:12, Romani 9:4, Galateni 4:24.

important pentru sistemul nostru: „Cu toată înțelepciunea și priceperea, ne-a făcut cunoscut misterul voii Sale, potrivit cu buna Sa plăcere, pe care a hotărât-o în Cristos, pentru a fi pusă în aplicare când vremurile vor ajunge la împlinire - pentru a aduce unitatea tuturor lucrurilor din ceruri și de pe pământ sub Cristos” (traducerea NIV din limba engleză). Dumnezeu are o singură voință/un singur scop/un singur plan, iar acesta este acela de a-L face pe Isus elementul central în toate lucrurile. După cum vom vedea, există atât continuitate, cât și discontinuitate (radicală) în cadrul planului unic al lui Dumnezeu. Sper să arăt că Dumnezeu are un plan singular cu mai multe legăminte și că există o distincție netă între vechiul și noul legământ⁵.

Unii Dispensaționaliști învață că Dumnezeu are două planuri: unul pentru Israel și altul pentru biserică. Biserica este interpretată ca o paranteză în planul lui Dumnezeu. Odată ce epoca bisericii se va încheia, Dumnezeu își va relua planul cu Israel într-un mileniu viitor. Atunci, Dumnezeu are două programe cu două popoare. Esența Dispensaționalismului este această distincție între Israel și biserică⁶.

⁵ Anabapțiștii au fost excelenți în această privință. Vezi William Klassen, *Covenant and Community* (Grand Rapids: Eerdmans, 1968), 42, 44, 109, 110, 119, 123, 181; William Estep, *The Anabaptist Story*, 3rd ed. rev (Grand Rapids: Eerdmans, 1996), 22, 42, 97, 126, 192, 194, 196, 226; *Anabaptism in Outline*, Ed. William Klassen (Scottsdale, PA: 1981), 154, 156.

⁶ A se vedea Charles C. Ryrie, *Dispensationalism Today* (Chicago: Moody Publishers, 2007), 46-47. El scrie că distincția dintre biserică și Israel este „cel mai de bază test teologic pentru a vedea dacă o persoană este sau nu dispensaționalistă”, 46.

Povestea Bibliei nu este povestea legământului harului; nu este nici povestea lui Israel. Biblia este povestea lucrării lui Dumnezeu în istorie pentru a rezuma toate lucrurile în Cristos. Teologia Noului Legământ se străduiește să mențină în prim plan acest plan unic al lui Dumnezeu - centrat în Isus Cristos.

CAPITOLUL 2

TESTAMENT
INTERPRETAT

VECHIUL

AR TREBUI
ÎN LUMINA NOULUI
TESTAMENT

Învățăm cum să interpretăm Vechiul Testament de la Isus și de la apostolii Săi. În multe privințe, aceasta este cea mai importantă trăsătură distinctivă a Teologiei Noului Legământ. În Evrei 1:1-2 se spune: „După ce Dumnezeu le-a vorbit strămoșilor noștri odinioară, în multe rânduri și în multe feluri, prin profeți, în zilele acestea de pe urmă El ne-a vorbit prin Fiul, pe Care L-a desemnat moștenitor al tuturor lucrurilor și prin Care a creat și lumea”. Dumnezeu s-a revelat de-a lungul timpului (progresiv), iar revelația Sa a ajuns la punctul culminant în Isus Cristos. Acum, toată revelația anterioară trebuie înțeleasă în lumina centralității Sale. Luca consemnează că Isus a început cu Moise, cu toți profeții și cu Psalmii, interpretând discipolilor Săi pe drumul spre Emaus lucrurile referitoare la Sine (Luca 24:27, 44). În Ioan 5, Isus le-a spus evreilor că Scripturile dau mărturie despre El (5:39). Credințioșii noului legământ trebuie să abordeze Vechiul Testament cu „lentilele Isus” temeinic așezate.

Trebuie să ne străduim să citim povestea Vechiului Testament în același mod în care au făcut-o apostolii. Dumnezeu nu S-a revelat dintr-o dată, ci a desfășurat Istoria în timp.

Revelația este progresivă. Istoria contează. Îi vedem pe apostoli luând act de narațiunea Vechiului Testament în câteva locuri-cheie a Noului Testament. Nu vom explica în detaliu ce se întâmplă în fiecare dintre următoarele pasaje, însă rețineți indicatorii temporali care ne sunt dați: În Galateni 3, Pavel subliniază importanța constatării faptului că Legea a venit la 430 de ani după promisiunea făcută lui Avraam (Galateni 3:17). Legea a fost adăugată până la venirea lui Mesia (Galateni 3:19). În Romani 4, apostolul subliniază că Avraam a fost socotit neprihănit înainte de a fi circumcis. El scrie: „Nu a fost după, ci înainte de a fi tăiat împrejur” (Romani 4:10 în ESV⁷). Progresia Istoriei în aceste două capitole este foarte importantă pentru teza lui Pavel.

Și autorul epistolei către Evrei citește Biblia în ordine cronologică. În Evrei 3-4, el subliniază semnificația faptului că Psalmul 95 vorbește despre „astăzi”, în timp ce odihna i-a fost dată lui Iosua cu mult timp în urmă, în Numeri. El scrie: „Căci, dacă Iosua le-ar fi dat odihnă, Dumnezeu n-ar fi vorbit *mai târziu* despre o altă zi.” (Evrei 4:8, sublinierea aparține autorului). Pentru ideea pe care o susține autorul epistolei către Evrei, este important ca Psalmul 95 în raport cu cartea Numeri să apară, după spusele sale, „mai târziu” (Evrei 4:7) pe linia istorică. Autorul cărții Evrei face o remarcă similară în capitolul 7, referindu-se la menționarea lui Melhisedec în Geneza 14 și la Psalmul 110. În Evrei 7:28 citim: „Căci Legea îi desemnează ca

⁷ N.tr. ESV este o traducere foarte utilizată în limba engleză.

mari preoți pe niște oameni supuși slăbiciunii, însă cuvântul jurământului [adică Psalmul 110] care a venit mai târziu, după Lege, Îl desemnează pe Fiul, Care a fost făcut desăvârșit pe vecie.” Menționarea lui Melchisedec în Psalmul 110 vine după referința din Geneza 14. Apostolii și-au dat seama că Dumnezeu s-a revelat în timp. Teologia Noului Legământ se străduiește să urmeze metoda lor de interpretare.

Unele interpretări dispensaționaliste ale Vechiului Testament sunt în contradicție cu interpretările apostolilor. Când se întâmplă acest lucru, ar trebui să ne întoarcem rapide la reprezentarea grafică. Apostolii au fost mișcați de-a lungul timpului de Duhul Sfânt (2 Petru 1:21) și, prin urmare, sunt îndrumători cu autoritate. Ar fi util să aruncăm o privire asupra câtorva exemple biblice.

Promisiunile cu privire la țară

Cum înțeleg apostolii promisiunea „țării” făcută lui Israel? Își imaginează ei că poporul evreu va fi restaurat la Ierusalim? Se caută în zadar o astfel de învățătură în Noul Testament. În Romani 4:13, Pavel spune că lui Avraam i-a fost promisă *lumea*! Textul sună astfel: „Căci nu prin Lege i-a fost făcută lui Avraam sau urmașilor lui promisiunea că va fi moștenitor al lumii, ci prin dreptatea care vine prin credință.” Nu ar trebui să ignorăm acest lucru, ci ar trebui să ne oprim și să ne întrebăm ce ne învață aici Duhul Sfânt, prin Pavel. Pavel este ceea ce am putea numi un *teolog biblic*. El interpretează Vechiul Testament prin lentilele

Isus. După experiența sa pe drumul spre Damasc, nimic nu a mai fost la fel pentru Pavel. Acum, el citește Scripturile lui Israel în lumina crucii și a învierii. El vede totul în Vechiul Testament ca fiind *profetic*, adică arătând înainte spre Isus și spre noul legământ inaugurat de El.

Așa că acum, când Pavel se gândește la promisiunea „țării”, el privește atât în urmă, cât și înainte. Promisiunea teritorului făcută lui Avraam își are rădăcinile în scopurile inițiale ale creației lui Dumnezeu. Și, scopul creației originale a lui Dumnezeu a arătat spre eventualul scop al noii creații a lui Dumnezeu. Creația inițială a arătat înainte către *noua* creație. Edenul a arătat înainte spre ceea ce Dumnezeu va face în cele din urmă: *noul* Eden. Ierusalimul a arătat înainte spre Noul Ierusalim. Pavel a văzut țara ca pe *un tip* care arăta înainte spre noua creație, spre întreaga lume! Autorul cărții Evrei este de acord. El spune că Avraam „aștepta cetatea care are temelii, al cărei arhitect și constructor este Dumnezeu” (Evrei 11:10). El aștepta muntele Sion, „de cetatea Dumnezeului celui Viu, Ierusalimul ceresc, de miile de îngeri adunați pentru sărbătoare” (Evrei 12:22).

Înseamnă aceasta că Dumnezeu nu și-a ținut promisiunea făcută lui Avraam? Dimpotrivă - el a înălțat-o nespus de mult! În ceea ce privește natura promisiunii făcute lui Avraam, Christopher Wright, cercetător al Vechiului Testament, oferă următoarea ilustrație utilă:

Imaginați-vă un tată care, în zilele de dinaintea

transportului mecanizat, îi promite fiului său, în vârstă de 5 ani, că atunci când va împlini 21 de ani îi va da un cal. Între timp se inventează automobilul. Așa că, la cea de-a 21-a aniversare, fiul se trezește și găsește o mașină cu motor afară. „Cu dragoste, tata”. Ar fi ciudat dacă fiul și-ar acuza tatăl că nu și-a respectat promisiunea doar pentru că nu i-a fost dat un cal. Și chiar mai ciudat ar fi, dacă, în ciuda faptului că a primit automobilul mult superior calului, fiul ar insista că promisiunea se va împlini doar dacă se va materializa și un cal, întrucât aceasta era promisiunea literală. Este evident că, odată cu schimbarea circumstanțelor, necunoscute la momentul în care a fost făcută promisiunea, tatăl și-a respectat cu mult mai mult promisiunea. De fapt, a făcut-o într-un mod care depășește cuvintele originale ale promisiunii, care erau în mod necesar limitate de modul de transport disponibil la acea vreme. Promisiunea a fost făcută în termenii înțeleși la momentul respectiv. Ea a fost îndeplinită în lumina noilor evenimente istorice.

Dumnezeu își va ține promisiunea făcută lui Avraam. Avraam și copiii săi vor avea o țară. Ei vor moșteni în cele din urmă întreaga lume și vor domni cu Cristos pentru totdeauna.

Darul Duhului Sfânt

În mod surprinzător, Pavel spune, de asemenea, că lui Avraam i-a fost promis Duhul Sfânt. În Galateni 3:14 se spune că Cristos ne-a răscumpărat „pentru ca, în Cristos Isus, binecuvântarea lui Avraam să ajungă la neevrei, ca să primim,

prin credință, promisiunea Duhului.” Cum poate spune Pavel acest lucru? Nu citim nimic despre Duhul Sfânt în acele capitole din Geneză, nu-i așa? Din nou, trebuie să ne amintim că Pavel vede tot Vechiul Testament în lumina noului legământ. Pavel era un teolog al noului legământ. El a citit promisiunile făcute lui Avraam în lumina promisiunilor noului legământ.

Există două aspecte principale despre noul legământ care îl fac nou: (1) iertarea deplină și definitivă a păcatelor și (2) revărsarea Duhului Sfânt asupra tuturor membrilor comunității legământului. Vom detalia aceste aspecte mai târziu, dar merită să cităm aici două pasaje profetice cheie:

„Iată, vin zile”, zice Domnul, „când voi încheia cu Casa lui Israel și cu Casa lui Iuda un legământ nou, nu ca legământul pe care l-am încheiat cu strămoșii lor, în ziua când i-am luat de mână ca să-i scot din țara Egiptului, legământ pe care l-au rupt, cu toate că le eram Stăpân”, zice Domnul. „Ci acesta este legământul pe care-l voi încheia cu Casa lui Israel, după acele zile”, zice Domnul: „voi pune Legea Mea înăuntrul lor și o voi scrie în inimile lor. Eu voi fi Dumnezeul lor, iar ei vor fi poporul Meu. Și nimeni nu-l va mai învăța pe semenul sau pe fratele său, zicând: «Cunoaște-te-L pe Domnul!», pentru că toți Mă vor cunoaște, de la cel mai mic până la cel mai mare”, zice Domnul, „căci le voi ierta nelegiuirea și nu-Mi voi mai aminti de păcatul lor”. (Ieremia 31:31-34)

„Vă voi stropi cu apă curată și veți fi curățiți. Vă voi curăți de toate necurățiile voastre și de toți idoliștii voștri. Vă voi da

o inimă nouă și voi pune înăuntrul vostru un duh nou. Voi lua inima de piatră din trupul vostru și vă voi da o inimă de carne. Voi pune Duhul Meu înăuntrul vostru și vă voi face să urmați hotărârile Mele, să păziți judecățile Mele și să le împliniți.” (Ezechiel 36:25-27)

Pavel citește promisiunile făcute lui Avraam prin prisma marilor promisiuni ale noului legământ din Ieremia 31 și Ezechiel 36. Legământul avraamic își va găsi împlinirea finală în noul legământ. Acesta este singurul mod de a da sens celor spuse de Pavel în Galateni 3:14, când afirmă că binecuvântarea promisă lui Avraam includea și darul Duhului Sfânt. Acesta este motivul pentru care el poate scrie și: „Înțelegeți, deci, că cei ce au credință, aceia sunt fii ai lui Avraam! Iar Scriptura, care a prevăzut că Dumnezeu va îndreptăți națiunile prin credință, i-a vestit mai dinainte lui Avraam această veste bună: «Prin tine vor fi binecuvântate toate națiunile!». Astfel, cei ce cred sunt binecuvântați împreună cu Avraam cel credincios.” (Galateni 3:7-9). Aici Pavel spune că o parte din binecuvântarea neamurilor a fost îndreptățirea (iertarea păcatelor). Toate națiunile sunt binecuvântate prin Avraam prin faptul că sunt îndreptățite prin credință. Deoarece Pavel are în minte întregul Vechi Testament, el poate vedea binecuvântările legământului avraamic ca incluzând iertarea păcatelor (adică îndreptățirea) promisă de Ieremia și darul Duhului promis de Ezechiel.

Adevăratul urmaș a lui Avraam

În Galateni 3:16, Pavel își continuă interpretarea centrată pe

Cristos. Acolo el scrie: „Acum, promisiunile i-au fost făcute lui Avraam și descendentului său. Scriptura nu spune «și descendenților», ca și cum ar fi mai mulți, ci ca și cum ar fi unul: «și Descendentului tău», Care este Cristos.” Promisiunile făcute lui Avraam au fost pentru el și pentru Isus. Isus este sămânța supremă a lui Avraam. El este adevăratul Israelit. Din nou, Pavel vede că întregul Vechi Testament își găsește punctul culminant în Isus. Evreii credincioși așteptau ca această sămânță singulară să vină și să învingă răul. Geneza 3:15 promitea că sămânța femeii va zdrobi capul șarpelui. Acest lucru stabilește intriga Bibliei. Cine va fi această sămânță? După cum am văzut, lui Avraam i s-a promis o descendență prin care vor fi binecuvântate toate națiunile (Geneza 12:1-3). Geneza 49:10 ne spune că sceptrul nu se va depărta de la seminția lui Iuda și că ascultarea națiunilor va fi a lui. Așadar, vedem că această sămânță va proveni din seminția lui Iuda. Mergând mai departe pe firul poveștii, vedem că Dumnezeu îi spune lui David că îi va ridica sămânța (sau urmașul) și îi va stabili domnia de rege pentru totdeauna (2 Samuel 7:12-13). Această sămânță promisă va fi un fiu al lui David. Mergând din nou mai departe în firul poveștii, cu ce începe primul verset al Noului Testament? Matei 1:1: „Cartea genealogiei lui Isus Cristos, fiul lui David, fiul lui Avraam”. Pavel și Matei citesc promisiunile făcute seminției lui Avraam în lumina întregii Istории a Scripturii.

Luați în considerare alte câteva exemple în care Noul Testament citează Vechiul Testament:

Ioel 2:28-32: După aceea, voi turna Duhul Meu peste orice om. Fiii și fiicele voastre vor profeti, bătrânii voștri vor avea vise, iar tinerii voștri vor avea vedenii! Chiar și peste slujitori și slujitoare voi turna din Duhul Meu în acele zile. Voi face minuni în cer și pe pământ, sânge, foc și coloane de fum. Soarele se va preface în întuneric, iar luna în sânge, înainte să vină ziua Domnului, cea mare și de temut. Atunci oricine va chema Numele Domnului va fi mântuit! Căci pe muntele Sion și în Ierusalim va fi mântuirea, așa cum a zis Domnul, și printre supraviețuitorii pe care îi cheamă Domnul.

Dacă am avea doar Ioel și celelalte cărți ale Vechiului Testament, ar fi rezonabil să concluzionăm că Iuda trebuie să se întoarcă la Domnul pentru a fi eliberat fizic în ziua Domnului. Cu alte cuvinte, Iuda va obține libertatea națională și politică. Aceste minuni din ceruri nu par să se fi întâmplat încă, așa că ar fi, de asemenea, rezonabil să se concluzioneze că acest lucru trebuie să arate spre o zi viitoare. Din fericire, nu avem doar Vechiul Testament. Avem apostoli inspirați care oferă comentarii cu privire la promisiunea lui Ioel. În Faptele Apostolilor 2:14-21, îl găsim pe Petru interpretând profeția lui Ioel în predica sa de Rusalii. El afirmă:

Dar Petru s-a ridicat în picioare împreună cu cei unsprezece, și-a ridicat glasul și le-a vorbit astfel: – Bărbați iudei și toți cei ce locuiți în Ierusalim, să vă fie cunoscut lucrul acesta și să ascultați cuvintele mele! Oamenii aceștia nu sunt beți, așa cum presupuneți voi, pentru că nu este

decât al treilea ceas din zi, ci aceasta este ceea ce a fost spus prin profetul Ioel: „În zilele de pe urmă, zice Dumnezeu, voi turna din Duhul Meu peste orice om. Fiii și ficele voastre vor profeți, tinerii voștri vor avea vedenii, iar bătrânii voștri vor avea vise! Chiar și peste slujitorii Mei și slujitoarele Mele voi turna din Duhul Meu în acele zile, și voi profeți. Voi face minuni sus în cer și semne jos pe pământ, sânge, foc și coloane de fum. Soarele se va prefăce în întuneric, iar luna în sânge, înainte să vină ziua cea mare și glorioasă a Domnului. Atunci oricine va chema Numele Domnului va fi mântuit!”.

Petru spune că „aceasta este ceea ce a fost spus prin profetul Ioel”. Îl vom asculta pe Petru? Vom urma interpretarea lui inspirată de Dumnezeu a lui Ioel (2 Timotei 3:16)? Petru spune că profeția lui Ioel se împlinește prin revărsarea Duhului Sfânt asupra evreilor și neamurilor. Petru spune că toți - indiferent de etnie - care invocă numele Domnului vor fi mântuiți. Vorbea Petru despre eliberarea fizică de o plagă de lăcuste? Nu, el se referea la iertarea păcatelor atât pentru evrei, cât și pentru neamuri (Fapte 2:38)! Ar trebui să luăm interpretarea lui în mod *literal*.

Nu este surprinzător faptul că Pavel este de acord cu Petru. În Romani 10:12-13, el îl citează pe Ioel 2:32: „Căci nu se face nicio diferență între iudeu și grec, deoarece Același Domn este al tuturor, fiind bogat în binecuvântare față de toți cei ce-L cheamă. Fiindcă «oricine va chema Numele Domnului va fi mântuit!»” Din nou, Pavel nu se referă la eliberarea fizică a lui

Iuda, ci la iertarea păcatelor atât pentru iudei, cât și pentru neamuri.

Amos 9:11-12: „În ziua aceea, voi înălța din nou cortul căzut al lui David. Îi voi repara crăpăturile, îi voi înălța din nou ruinele și-l voi reclădi așa cum era în zilele de odinioară, ca astfel să ia în stăpânire rămășița Edomului, precum și toate națiunile peste care este chemat Numele Meu”, zice Domnul, Cel Care face aceste lucruri. „Iată, vin zile”, zice Domnul, „când cel ce ară îl va ajunge pe cel ce culege, iar negustorul de struguri –pe cel ce împrăștie sămânța. Munții vor picura must, iar acesta se va scurge din toate dealurile. Îi voi aduce înapoi pe captivii poporului Meu, Israel; ei vor reconstrui cetățile pustiite și vor locui în ele. Vor planta vii și vor bea din vinul lor; vor planta grădini și vor mânca din roadele lor.”

Dacă am avea doar atât, am putea concluziona că Dumnezeu a plănuit să restaureze „literalmente” națiunea lui Israel în ziua Domnului. Dar nu uitați, revelația planului lui Dumnezeu se desfășoară *progresiv*. Iacov ne ajută aici. În Fapte 15:16-18, el citează Amos 9:11-12 pentru a se referi la adunarea evreilor și a neamurilor alese de Dumnezeu. Iacov observă că Dumnezeu a intervenit și a vizitat neamurile pentru a „lua din ele un popor pentru numele Său”. Și cu aceasta sunt de acord cuvintele profeților”. El îl citează apoi pe Amos (Fapte 15:14-18). Acum, trebuie să ne întrebăm din nou: Vom merge cu Iacov, sau vom insista asupra propriei noastre abordări interpretative? Pare cel mai prudent să învățăm cum să

interpretăm Vechiul Testament de la Isus și de la apostolii săi conduși de Duhul Sfânt.

Aș putea face apel la multe alte pasaje, dar sper că prin acest eșantion am arătat cât de important este să realizăm că Dumnezeu s-a revelat pe Sine însuși de-a lungul timpului. Revelația este *progresivă*. Toată Scriptura anterioară trebuie văzută acum în lumina lui Isus și a apostolilor Săi. Tatăl ne-a spus de cine trebuie să ascultăm: de Fiul Său iubit. Vă amintiți povestea transfigurării? Este fascinantă. Moise era acolo, reprezentând legea, iar Ilie era acolo, reprezentând profetii. Tatăl spune despre Isus: „Acesta este Fiul Meu preaiubit, cu care sunt mulțumit; ascultați-L” (Matei 17:5). Atunci ucenicii au căzut la pământ de frică. Matei ne spune că, atunci când Isus i-a atins, ei și-au ridicat privirea și „nu au văzut pe nimeni, ci numai pe Isus” (17:8). El este cheia interpretării întregii Biblii!

CAPITOLUL 3

LEGĂMÂNT

VECHIUL

A FOST TEMPORAR

PRIN HOTĂRÂRE DIVINĂ

Un alt element distinctiv cheie al Teologiei Noului Legământ este faptul că noi credem că vechiul legământ, în ansamblul său, a fost temporar *prin design divin*. Dumnezeu *a considerat* ca acesta să fie un legământ interimar, o paranteză în istoria răscumpărării. Acesta este un alt mod de a spune că noul legământ este cu adevărat *nou*. Noul Testament este extrem de clar cu privire la faptul că creștinii noului legământ nu mai sunt sub incidența legii lui Moise. Să examinăm o serie de pasaje clarificatoare:

1 Corinteni 9:20-21: Față de iudei, am fost ca un iudeu, pentru a-i câștiga pe iudei. Față de cei ce sunt sub Lege, am fost ca unul care este sub Lege, cu toate că nu sunt sub Lege, pentru a-i câștiga pe cei ce sunt sub Lege. Față de cei fără Lege, am fost ca unul fără Lege – cu toate că nu sunt fără o lege a lui Dumnezeu, ci, dimpotrivă, sunt sub legea lui Cristos – pentru a-i câștiga pe cei fără Lege.

Observați că Pavel stabilește aici trei categorii de oameni:

- Cei care sunt sub lege (evrei);
- Cei care nu au legea (neamuri);
- Cei care nu sunt liberi de legea lui Dumnezeu, dar sunt sub legea lui Cristos (creștinii noului

legământ).

Pavel nu se consideră pe sine nici evreu nici dintre neamuri, ci *creștin*. El nu este sub lege (legea vechiului legământ al lui Moise), dar nici nu este fără legea lui Dumnezeu. El nu este liber de legea lui Dumnezeu, ci este „sub legea lui Cristos” (*en nomos Christou*⁸). Pavel vrea ca ascultătorii săi să știe că, doar pentru că nu este sub legea mozaică, asta nu înseamnă că acum trăiește cum vrea el. Nu, el se află acum sub jurisdicția lui Isus.

2 Corinteni 3:5-11: Nu pentru că suntem capabili, prin noi înșine, să gândim ceva ca fiind de la noi. Dimpotrivă, competența noastră vine de la Dumnezeu, Care ne-a și făcut capabili să fim slujitori ai unui legământ nou, nu al literei, ci al Duhului, pentru că litera ucide, dar Duhul dă viață. Dar dacă slujba morții, gravată în litere pe pietre, a fost cu glorie, astfel încât fiii lui Israel n-au putut să se uite la fața lui Moise, din cauza strălucirii feței lui, așa trecătoare cum era, nu va fi, deci, slujba Duhului cu mai multă glorie? Căci, dacă în slujba condamnării a fost glorie, cu mult mai mult slujba dreptății are din abundență glorie! Fiindcă, în acest caz, ceea ce a fost glorificat, n-a fost, de fapt, glorificat, din cauza gloriei care o întrece cu mult. Într-adevăr, dacă ceea ce era trecător a fost glorios, cu mult mai mult este glorios ceea ce rămâne.

Aici, Pavel are de spus câteva lucruri surprinzător de negative despre vechiul legământ. Acesta ucide. Dar noul

⁸ N.tr. Expresia în greacă ar putea fi tradusă în limba română: *în legea lui Cristos*.

legământ, pentru că include darul Duhului, dă viață! Observați modul în care Pavel compară cele două legăminte: cel vechi ucide, cel nou dă viață; cel vechi a venit cu glorie, cel nou este *mai glorios*; cel vechi este glorios, cel nou are o glorie *superioară*; cel vechi este trecător, cel nou este durabil!

Romani 6:14: „Căci păcatul nu va mai domni asupra voastră, deoarece voi nu sunteți sub Lege, ci sub har.”

Acest verset îl surprinde pe cititorul atent. În versetele anterioare din capitolul 6, Pavel a vorbit despre cum cei uniți cu Cristos au murit față de păcat. După primele treisprezece versete, ne-am aștepta ca Pavel să spună că nu mai suntem sub păcat, ci sub har. Faptul că el menționează legea este surprinzător la prima vedere. Trebuie să ținem cont de faptul că, pentru Pavel, legea face parte din era veche, așa cum vom vedea mai jos. Creștinii noului legământ nu mai sunt sub vechea eră a legii, ci sunt acum sub noua eră a harului, inaugurată de Cristos însuși.

Romani 7:4-6: „Tot astfel și voi, frații mei, ați murit față de Lege, prin trupul lui Cristos, ca să fiți ai Altuia, ai Celui Ce a fost înviat dintre cei morți, ca să aducem rod pentru Dumnezeu. Căci, în timp ce trăiam potrivit firii pământești, patimile păcatelor, stârnite de Lege, erau la lucru în părțile trupului nostru, aducând roade pentru moarte. Dar acum am fost eliberați de Lege, murind față de ceea ce ne ținea captivi, astfel încât să slujim înnoii de Duhul, și nu după vechea literă a Legii.”

Creștinii noului legământ sunt morți față de lege (Galateni

2:19). Noi nu mai suntem legați de legea lui Moise, ci acum suntem „ai Altuia”. Acest lucru este foarte asemănător cu ceea ce a spus Pavel în 1 Corinteni 9:20-21. Noi nu mai suntem sub lege, ci suntem „sub Mesia”. Noi îi aparținem Lui! Am fost eliberați din legea vechiului legământ. A fi legat de codul scris - legea – înseamna a aparține căii vechi. Acum Îi slujim lui Dumnezeu, în noua cale a Duhului.

Galateni 3:23-25: Înainte de a veni credința, noi eram sub paza Legii, închiși până când avea să fie descoperită credința. Astfel, Legea a fost îndrumătorul nostru spre Cristos, pentru ca noi să fim îndreptățiți prin credință. Dar acum, după ce a venit credința, nu mai suntem sub îndrumătorul acesta.

Pavel folosește aici un cuvânt important pe care trebuie să îl înțelegem dacă vrem să înțelegem ce vrea să spună. El spune că, înainte de venirea noii ere („credința”), evreii erau ținuți în custodie. Ei erau închiși. Legea a fost „tutorele” lor (*paidagōgos*) până când Mesia a adus noul legământ. Cuvântul pe care Pavel îl folosește pentru „tutore” ar fi mai bine tradus prin „dădăcă”⁹ În primul secol, „tutorele” era un rol distinct față de cel de „învățător” (*didaskalos*). „Tutorele” era un servitor al casei care avea grijă de copil și se asigura că acesta își îndeplinește responsabilitățile. Una dintre îndatoririle „tutorelui” era de a

⁹ Vezi Douglas J. Moo, „The Law of Christ as the Fulfillment of the Law of Moses: A Modified Lutheran View,” în *Five Views on Law and Gospel* editată de Stanley N. Gundry, (Grand Rapids: Zondervan, 1999), 338; Thomas R. Schreiner, *Galatians* (Grand Rapids: Zondervan, 2010), 238, 248, 255, 397; N.T. Wright, *Paul* (Minneapolis: Fortress, 2009), 97.

aduce copilul la „învățător”. Odată ce copilul ajungea la maturitate, „tutorele” nu mai era necesar. Ideea lui Pavel este că „tutorele” este temporar. Legea a fost „tutorele” nostru până la venirea lui Mesia (Galateni 3:19, 23, 24, 24, 4:2). Acum, că Mesia a inaugurat noua eră, nu mai suntem sub supravegherea tutorelui.

Evrei 8:6-13: Însă acum Isus a obținut o slujbă mult mai bună, de vreme ce El este și Mijlocitorul unui legământ mai bun, care a fost legiferat pe baza unor promisiuni mai bune. Dacă primul legământ ar fi fost fără cusur, atunci nu s-ar mai fi căutat loc pentru al doilea. Dar El, găsimdu-i cusur, le zice: „Iată, vin zile, zice Domnul, când voi încheia cu Casa lui Israel și cu Casa lui Iuda un legământ nou, nu ca legământul pe care l-am încheiat cu strămoșii lor, în ziua când i-am luat de mână ca să-i scot din țara Egiptului. Pentru că n-au rămas în legământul Meu, nici Mie nu Mi-a păsat de ei, zice Domnul. Ci acesta este legământul pe care-l voi încheia cu Casa lui Israel, după acele zile, zice Domnul: voi pune legile Mele în mintea lor și le voi scrie în inimile lor. Eu voi fi Dumnezeul lor, iar ei vor fi poporul Meu. Și nimeni nu-l va mai învăța pe semenul sau pe fratele său, zicând: «Cunoaște-L pe Domnul!», pentru că toți Mă vor cunoaște, de la cel mai mic până la cel mai mare, căci voi fi îndurător în ce privește nelegiuirile lor și nu-Mi voi mai aminti de păcatele lor”. Vorbind despre „un nou legământ”, El l-a declarat pe primul învechit, iar ceea ce este învechit și îmbătrânit urmează să dispară.

Acest pasaj conține cel mai lung citat folosit din Vechiul

Testament folosit în scrierile Noului Testament. Este clar că noul legământ va înlocui vechiul legământ. De asemenea, este clar că autorul cărții Evrei consideră că acest nou legământ a fost stabilit în primul secol. Este clar că biserica este cea care primește din nou beneficiile noului legământ. Unii teologi ai legământului consideră noul legământ ca fiind un legământ reînnoit. Pentru a-și păstra intact sistemul teologic de continuitate, ei spun că toate legămintele sunt pur și simplu noi administrări ale aceluiași vechi legământ al harului dat în Geneza 3.¹⁰ Dar dacă lăsăm Biblia să stabilească agenda, va trebui să concluzionăm că noul legământ nu este pur și simplu reînnoit. El este radical nou. Duhul Sfânt, prin Ieremia, spune că acest nou legământ nu va fi asemenea vechiului legământ (Ieremia 31:32).¹¹

Era veche/ Era nouă

Din perspectiva Noului Testament, istoria poate fi structurată în jurul a două veacuri: cel prezent și cel viitor (Matei 12:32, Luca 18:30, Efeseni 1:21, Galateni 1:4). Poporul evreu dinaintea de Cristos credea că Mesia va veni și va inaugura veacul viitor. Acest veac va fi caracterizat de iertarea deplină (Ieremia 31), de revărsarea universală a Duhului (Ioel 2, Isaia 32, 44) și de

¹⁰ Vezi Mărturisirea de credință de la Westminster, capitolul VII.

¹¹ John Calvin, părintele credinței reformate, îl contrazice direct pe Ieremia aici când scrie: „Legământul încheiat cu toți patriarhii este atât de asemănător cu al nostru în substanță și realitate, încât cele două sunt de fapt unul și același”, Institutes of the Christian Religion 2.10.2, ed. John T. McNeill, trad.: B.I.C. Ford Lewis Battles, Library of Christian Classics, vol. 20-21 (Philadelphia: Westminster, 1960; reeditat, Louisville, KY: Westminster John Knox Press, 2006), 429.

înviere (Daniel 12:2, Ezechiel 37). Ceea ce nu se așteptau ei era ca în mijlocul istoriei un singur om să fie înviat. Ei nu și-au dat seama că Mesia va veni în mijlocul istoriei și va inaugura veacul viitor *în mijlocul* prezentului veac rău. Începând cu moartea și învierea lui Mesia și cu revărsarea Duhului Sfânt, a răsărit o nouă eră. În 1 Corinteni 10:11, Pavel scrie: „*Aceste lucruri li s-au întâmplat ca să ne fie exemple și au fost scrise pentru avertizarea noastră, a celor peste care au venit sfârșiturile veacurilor*”. Prin Cristos și prin Duhul Sfânt, viitorul lui Dumnezeu a invadat prezentul. Prin cruce și înviere, Isus și-a salvat poporul său din actuala epocă rea (Galateni 1:4).

Această structură cu două veacuri este fundamentală pentru înțelegerea celei mai mari părți a Noului Testament. Ea stă la baza tuturor contrastelor din scrierile lui Pavel: carne/ spirit, literă/ spirit, Adam/ ultimul Adam, lege/ har, păcat/ îndreptățire, lege/ credință, sclavie/ libertate, moarte/ înviere, lege/ evanghelie, zădărnice/ speranță, decădere/ înnoire, mânie/

adoptie etc.¹² Din perspectiva lui Pavel, legea vechiului legământ se află de partea vechii ere în această paradigmă a erei vechi/ noi. Adam, legea și carnea sunt *vechi*, în timp ce ultimul Adam, Duhul și neprihănirea sunt *noi*. După cum s-a menționat anterior, acesta este modul în care Pavel poate spune că nu mai suntem sub lege, ci suntem acum sub har în Romani 6:14. El ar fi putut la fel de bine să spună că nu mai suntem în veacul vechi, ci că acum suntem în cel nou.

Aceasta era problema majoră pe care Pavel o aborda în scrisoarea către Galateni. Iudaizatorii aveau nevoie de noi „baterii de ceas”; erau confuzi cu privire la ora de pe axa timpului lui Dumnezeu. Pentru a folosi termenii liderului anabaptist Pilgram Marpeck, ei încurcau ziua de ieri cu cea de azi.¹³ De aceea, Pavel începe și încheie scrisoarea către Galateni în felul în care o face. El deschide scrisoarea în 1:4 spunând că Isus

¹² După cum spune Douglas Moo, „Cu Cristos ca punct culminant al istoriei, atunci istoria poate fi împărțită în două «ere» sau «eoni», fiecare cu propriul fondator - Adam și, respectiv, Cristos - și fiecare cu propriile puteri conducătoare - pe de o parte, păcatul, legea, carnea și moartea; pe de altă parte, dreptatea, harul, Duhul Sfânt și viața”, în Romans NICNT (Grand Rapids: Eerdmans, 1996), 26. În mod similar, Geerhardus Vos scrie: „Este sigur să afirmăm mai presus de orice, că tiparul escatologic în care a fost turnată gândirea apostolului derivă în mare măsură din structura sa antitetică, așa cum este expusă în antitezele comprehensive ale primului Adam și ale ultimului Adam, păcatul și dreptatea, carnea și Duhul, legea și credința, iar acestea sunt tocmai reflecțiile istorice ale unei singure mari antiteze transcendente între această lume și lumea viitoare”, în *The Pauline Eschatology* (Phillipsburg, NJ: P&R, 1994), 60-61. A se vedea, de asemenea, Jason Meyerer, *The End of the Law* (Nashville: B&H Academic, 2009), 54-61.

¹³ Pilgram Marpeck, „Preface to the Explanation of the Testaments,” în *The Writings of Pilgram Marpeck*, ed. William Klassen and Walter Klaassen (Eugene, OR: Wipf and Stock, 1999), 559.

ne-a salvat din *acest veac prezent rău* (ar fi putut spune creația veche) și o încheie menționând *noua creație* (ar fi putut spune noul veac) în 6:15. Legea face parte din veacul vechi. Slăvit să fie Cristos! Noi nu mai suntem sub lege. Sau, așa cum a spus Philip Bliss în imnul său clasic: „Liber de lege, o, ce stare fericită!”

CAPITOLUL 4

LEGEA

ESTE O UNITATE

Un alt aspect esențial al Teologiei Noului Legământ este punctul de vedere conform căruia legea vechiului legământ este o structură unitară. Este un pachet. Un alt mod de a afirma acest lucru este de a spune că legea este legată de legământul în care a fost dată. Nu se pot separa poruncile de legământul căruia îi aparțin.

Teologia Legământului, conformându-se lui John Calvin, care a fost influențat de Toma d'Aquino, împarte renumita lege în trei categorii, numită istoric diviziunea tripartită a legii: morală, ceremonială și civilă. În funcție de tipul de Teologie a Legământului despre care vorbiți, majoritatea vor spune că aspectele ceremoniale și civile ale legii au fost abolite odată cu venirea lui Cristos, dar că creștinii noului legământ sunt încă legați de aspectele morale ale legii. Potrivit acestui punct de vedere, legea morală este rezumată în cele zece porunci (Decalogul).

Deși suntem de acord cu faptul că *unele* versete *pot* fi clasificate în mod sigur ca fiind morale, ceremoniale sau civile, considerăm că nu este util și, mai ales, nu este biblic să facem acest lucru. Se caută în zadar vreo dovadă biblică pentru aceste clasificări. Mai mult, *tot* ceea ce poruncește Dumnezeu este *moral*, în sensul că ar fi fost imoral ca un israelit să nu se supună

oricărei porunci a lui Dumnezeu, indiferent de „clasificarea” ei. Evreii și creștinii din primul secol priveau legea vechiului legământ ca pe o unitate. Aici, din nou, trebuie să fim atenți să lăsăm textul în sine să conducă agenda. Vrem să ne luăm teologia *din* Text; nu să ne impunem teologia noastră asupra Textului. Cu diviziunea lor în trei părți a legii, credem că susținătorii Teologiei Legământului au impus o grilă creată de om asupra textului Scripturii pentru a o face să se potrivească sistemului lor teologic.

Dacă ne lăsăm în urmă presupuzițiile noastre teologice, vom vedea din Scriptură că legea este o unitate. În Galateni 5:3, Pavel a scris: „Și mărturisesc din nou oricărui om care se lasă să fie circumcis, că este dator să împlinească *toată* Legea” (sublinierea aparține autorului). În Iacov 2:10 se spune: „Fiindcă oricine păzește întreaga Lege, dar încalcă o singură poruncă, s-a făcut vinovat de încălcarea *tuturor* poruncilor.” (sublinierea aparține autorului). Evrei 7:11-12 este foarte important pentru acest argument. Autorul scrie: „Acum, dacă desăvârșirea ar fi fost posibilă prin preoția levitică, căci poporul a primit Legea sub această preoție, ce nevoie mai era să se ridice un alt Preot, numit după modelul preoției lui Melchisedek, și nu după modelul preoției lui Aaron? Căci, atunci când se schimbă preoția, în mod necesar are loc și o schimbare a Legii.” Scriitorul cărții Evrei vede și el legea ca pe un pachet. El spune că legea a stabilit preoția. Cele două sunt inseparabile. El argumentează că preoția s-a schimbat odată cu venirea lui Cristos, iar „când preoția s-a

schimbat, trebuie să se schimbe și legea” (traducerea în engleză NIV).¹⁴ Teologii Noului Legământ nu își inventează teologia, ci caută să lase Biblia să le informeze teologia. Scriitorul din Evrei spune că legea trebuie să fie schimbată în noul legământ.

Aflăm, de asemenea, că legea și legământul sunt un pachet de la dăruirea legii în sine. În primul rând, să analizăm structura legii din Exodul:

- Exodul 19 – Introducere istorică;
- Exodul 20 – Cele zece cuvinte (cea ce noi cunoaștem ca fiind *Cele zece porunci*);
- Exodul 21-23 – Regulile;
- Exodul 24 – Ceremonia legământului.

Exodul 20:1 introduce cele zece „cuvinte” și apoi expune ceea ce noi numim acum cele zece porunci. Apoi, în Exodul 21:1, Moise începe să expună „regulile” din capitolele 21-23.

¹⁴ ESV (n.tr. remintim că este o altă traducere în limba engleză) traduce Evrei 7:12 prin: „Căci atunci când are loc o schimbare în preoție, are loc în mod necesar și o schimbare în lege” (la fel și RSV și NRSV). Cuvintele pentru schimbare (*metatithemenēs*), preoție (*hierōsunes*) și lege (*nomou*) sunt în cazul genitiv, nu în cazul dativ. O schimbare a legii este o traducere greșită. O schimbare a legii este corectă. Gary Long scrie: „Nu există niciun motiv pentru a folosi dativul instrumental «în» pentru a traduce v. 12. Făcând acest lucru, se dă o marjă de manevră pentru a înțelege că schimbarea preoției și a legii a fost doar o schimbare a legii ceremoniale, legea morală rămânând, mai degrabă decât o schimbare a întregii legi a lui Moise. O astfel de înțelegere se bazează pe o împărțire în trei părți a administrării legii lui Dumnezeu din vechiul legământ în morală, ceremonială și civilă (judiciară). Dar Biblia nu învață această triplă separare”, în *Biblical Law and Ethics* (Frederick, MD: New Covenant Media, 2008), 54 nota de subsol 58.

Așadar, avem introducerea istorică, cuvintele, regulile și apoi ceremonia legământului. Ceea ce este important pentru scopurile noastre este modul în care Moise vorbește despre ceea ce noi cunoaștem acum ca fiind aceste „capitole”. Reamintim că Moise nu avea pauzele de capitole. Exodul 24:3 spune: „Moise s-a întors și a istorisit poporului toate cuvintele Domnului și toate judecățile. Întreg poporul a răspuns într-un glas și a zis: «Vom face tot ce a zis Domnul!»”. Observați ce spune Biblia aici. Moise a spus poporului toate *cuvintele și regulile Domnului*. Pentru noi, acest lucru înseamnă tot capitolul 20 și capitolele 21-23. Apoi, câteva versete mai târziu, aceste cuvinte și legi sunt numite „Cartea legământului” (Exod 24:7). Cartea Legământului este formată din cele zece cuvinte și reguli. Ele sunt toate împreună. Legea merge împreună cu legământul. Totul constituie o singură unitate.

CAPITOLUL 5

CREȘTINII

NU SUNT SUB LEGEA LUI MOISE, CI SUB „LEGEA” LUI CRISTOS

Am văzut că poporul lui Dumnezeu nu mai este legat de legea vechiului legământ al lui Moise. Susținătorii Teologiei Legământului spun că cei credincioșii nu mai sunt legați de părțile civile și ceremoniale ale legii, dar că sunt încă supuși legii morale, care pentru ei este rezumată în cele zece porunci. După cum am văzut, nu poți scoate cele Zece Porunci din legământ și să le transformi în lege morală eternă, transcriind legământul în care au fost date. Mai mult, Noul Testament ne învață în mod clar că nu mai suntem legați de porunca Sabatului, care este a patra dintre cele zece porunci. Dacă Pavel ar fi crezut că creștinii noului legământ erau încă obligați să se supună Sabatului, credeți că ar fi spus undeva: „Unul prețuiește o zi mai mult decât pe alta, iar altul prețuiește orice zi. Fiecare trebuie să fie pe deplin convins în mintea sa” (Romani 14:5). Pavel este un relativist al Sabatului! El spune să vă formați propria voastră părere cu privire la această chestiune. Acest lucru este foarte departe de: „Adu-ți aminte de ziua Sabatului ca să o sfințești” (Exod 20:8). Vă amintiți de omul care a fost ucis cu pietre pentru că a adunat lemne în Sabat? Este clar că vremurile s-au schimbat în noul legământ.

În Coloseni 2:16-17, el a scris: „*Să nu vă judece, deci, nimeni*

cu privire la mâncare și băutură sau cu privire la vreo sărbătoare sau la vreo lună nouă sau la vreo zi de Sabat, care sunt doar o umbră a lucrurilor viitoare. Trupul însă este al lui Cristos". Cristos a venit! Realitatea este aici. Nu mai suntem de mult sclavi ai duhurilor elementare ale lumii - ceea ce include respectarea Sabatului (Galateni 4:8-11)! Sabatul arăta înainte spre odihna mântuirii pe care o găsim acum în Cristos (vezi Evrei 3-4). Este interesant faptul că cuvântul pe care Pavel îl folosește în Coloseni 2 pentru umbră (skia) este folosit de autorul cărții Evrei când scrie: „Legea nu are decât o umbră a lucrurilor bune care vor veni” (10:1).

Dacă creștinii nu sunt legați de Legea lui Moise, suntem liberi să trăim cum vrem? Nu cumva această viziune produce o viață lumească, din moment ce „Legea lui Dumnezeu” nu este acolo pentru a ne ține în frâu? Așa cum ar spune Pavel: „În niciun caz!”. În orice caz, Teologia Noului Legământ accentuează apelul la o viață neprihănită. Luați în considerare numeroasele declarații ale lui Isus din Predica de pe Munte: Ați auzit că în Legea mozaică se spune că nu trebuie să ucizi, *dar Eu vă spun că*, dacă vă veți supăra chiar și pe un frate sau o soră, atunci veți fi supuși judecății (Matei 5:21-22); ați auzit că în lege se spune că nu trebuie să comiți adulter, *dar Eu vă spun că*, dacă te uiți cu poftă la o femeie, ai comis deja adulter în inima ta (Matei 5:27-28).

Mai mult, noi *suntem sub* „Legea lui Dumnezeu”. Întrebarea este: „În ce constă Legea lui Dumnezeu în noul

legământ?”. 1 Corinteni 9:20-21 ne ajută să răspundem la această întrebare. Obişnuiam să spun că acest singur verset este motivul pentru care am îmbrăţişat Teologia Noului Legământ, deoarece, în opinia mea, Teologia Noului Legământ este singurul poate face dreptate în mod unic acestui pasaj, dar acum mă trezesc spunând acelaşi lucru despre mai multe pasaje din Scriptură. Pasajul sună astfel:

Faţă de iudei, am fost ca un iudeu, pentru a-i câştiga pe iudei. Faţă de cei ce sunt sub Lege, am fost ca unul care este sub Lege, cu toate că nu sunt sub Lege, pentru a-i câştiga pe cei ce sunt sub Lege. Faţă de cei fără Lege, am fost ca unul fără Lege – cu toate că nu sunt fără o lege a lui Dumnezeu, ci, dimpotrivă, sunt sub legea lui Cristos – pentru a-i câştiga pe cei fără Lege.

După cum am menţionat mai sus, aici există trei grupuri de oameni: cei care sunt sub lege (evreii), cei fără lege (neamurile) și cei care sunt sub legea lui Dumnezeu (creştinii). Pavel se vede în mod clar în cea de-a treia poziție. El este un creştin; unul care este legat de legea lui Dumnezeu prin faptul că este „legat prin lege cu Cristos” (*ennomos Christou*). Creştinii nu sunt sub legea vechiului legământ al lui Moise, dar a fi „fără lege” nu înseamnă că acum suntem fără lege, deoarece acum ne aflăm sub legea noului legământ al lui Cristos. Aflăm acelaşi adevăr cu câteva capitole mai devreme, în 1 Corinteni 7:19: „*Circumcizia nu este nimic și necircumcizia nu este nimic, ci ascultarea de poruncile lui Dumnezeu este importantă.*” Este clar că nu suntem sub legea lui Moise, deoarece legea lui Moise porunca circumcizia! Aici Pavel

spune că circumcizia nu contează. Tot ceea ce contează este păzirea poruncilor lui Dumnezeu. Din moment ce poruncile lui Dumnezeu nu mai includ circumcizia, Pavel trebuie să se refere la legea lui Cristos, așa cum face câteva capitole mai târziu, în 1 Corinteni 9.

Așadar, nu mai suntem sub legea mozaică, dar asta nu înseamnă că acum suntem fără lege. Nu, suntem în continuare legați de Legea lui Dumnezeu - ceea ce înseamnă acum că suntem legați de Isus (sub lege cu Cristos). Acum „apartinem altuia” (Romani 7:4). Ne uităm la Isus, Regele nostru. El ne arată cum să trăim într-un mod care Îi place lui Dumnezeu.

Pavel folosește un limbaj similar în Galateni 6:2. Acolo el spune: „Purtați-vă sarcinile unii altora și împliniți astfel legea lui Cristos”. Ce înțelege Pavel prin „legea lui Cristos” sau, literal, „legea lui Mesia” (*ton nomon tou Christou*)? Există într-adevăr două opțiuni principale: este vorba fie de Legea lui Moise, fie de ceva diferit. Practic, toate cele 30 de utilizări anterioare ale cuvântului „lege” (*nomos*) din Galateni făceau referire la Legea mozaică. În aceste condiții, trebuie să avem motive întemeiate să spunem că nu este o referire la Legea mozaică, și avem; iată trei motive:

În primul rând, există atât de multe referiri negative la lege în primele cinci capitole din Galateni:

2:16 - „Știm că un om nu este îndreptățit prin faptele Legii, ci prin credința în Cristos Isus. De aceea și noi am crezut în Isus ca să fim îndreptățiți prin credința în

Cristos, și nu prin faptele Legii, deoarece niciun om nu va fi îndreptățit prin faptele Legii.”

2:19 - „Căci eu, prin Lege, am murit față de lege.”

2:21 - „căci, dacă dreptatea se primește prin Lege, atunci Cristos a murit degeaba.”

3:2 - „ați primit Duhul prin faptele Legii sau prin auzirea credinței?”

3:10 - „Căci cei ce se bazează pe faptele Legii sunt sub blestem.”

3:11 - „Este clar că nimeni nu este îndreptățit înaintea lui Dumnezeu prin Lege.”

3:12 - „iar Legea nu se bazează pe credință.”

3:13 - „Cristos ne-a răscumpărat de sub blestemul Legii.”

3:18 - „Căci, dacă moștenirea este prin Lege, atunci nu mai este prin promisiune.”

3:21b - „Dacă ar fi fost dată o Lege care să poată da viața, atunci cu adevărat dreptatea ar fi venit prin Lege.”

3:23 - „Înainte de a veni credința, noi eram sub paza Legii, închiși până când avea să fie descoperită credința.”

3:24 - „Astfel, Legea a fost îndrumătorul nostru spre Cristos.”

4:5 - „Dumnezeu L-a trimis pe Fiul Său, ca să-i răscumpere pe cei ce sunt sub Lege.”

5:4 - „Voi, care vreți să fiți îndreptățiți prin Lege, v-ați

despărțit de Cristos, ați căzut din har.”

5:18 - „Însă, dacă sunteți călăuziți de Duhul, nu sunteți sub Lege.”

5:23 - „Împotriva unor astfel de lucruri [roadele Duhului] nu este lege.”

Înainte de capitolul 6 din Galateni, Cristos și Legea au fost prezentate ca fiind în opoziție puternică. Doar în Galateni 6:2 cele două sunt folosite împreună în mod pozitiv. Acest fapt sugerează că Pavel are în vedere aici o *altă* „lege”.

În al doilea rând, Pavel adaugă trei cuvinte extrem de importante la cuvântul „lege”: „a lui Cristos” (*tou Christou*)! Pavel are în vedere aici ceva distinct de Legea lui Moise. El se gândește la o „lege” diferită: legea lui Cristos.

În al treilea rând, am văzut în 1 Corinteni 9:19-21 că Legea lui Cristos este ceva distinct de Legea lui Moise. Reamintim că acolo Pavel face o distincție clară între legea lui Moise și legea lui Dumnezeu. Apoi, el definește legea lui Dumnezeu ca fiind „în-lege cu Cristos” (*ennomos Christou*). Cu alte cuvinte, cineva împlinește voia lui Dumnezeu nu punându-se sub legea lui Moise, ci fiind sub jurisdicția lui Isus.

Aceste trei puncte mă fac să cred că Pavel are în vedere ceva diferit pentru „lege” în Galateni 6:2. Dar despre ce anume este vorba? Sugerez că el folosește aici un joc de cuvinte ironic și retoric, așa cum face cu credința „lucrătoare” în Galateni 5:6: „întrucât, în Cristos Isus, nici circumcizia, nici necircumcizia nu

au vreo valoare, ci numai credința, care lucrează prin dragoste.”¹⁵ De-a lungul scrisorii, Pavel a pus în contrast și credința și faptele, dar apoi, spre sfârșit, spune că tot ceea ce contează este credința „lucrătoare”. Pavel este foarte isteț. Aceasta nu este singura dată când Pavel a folosit cuvântul „lege” în mod metaforic.

Luați în considerare următoarele cazuri:

Galateni 5:23 - „Împotriva unor astfel de lucruri [roadele Duhului] nu există lege.”

Romani 3:27 - „Și atunci, unde este lauda? A fost înlăturată! Prin ce fel de lege? A faptelor? Nu, ci prin legea credinței.”

Romani 7:23 - „dar, în părțile trupului meu, văd o altă lege, care se luptă împotriva legii minții mele, făcându-mă prizonier al legii păcatului, care se află în părțile trupului meu.”

Romani 7:25 - „Astfel, eu însumi slujesc, cu mintea mea, Legii lui Dumnezeu, dar cu firea mea pământească slujesc legii păcatului.”

Romani 8:2 - „Într-adevăr, legea Duhului vieții în Cristos Isus te-a eliberat de legea păcatului și a morții.”

Este adevărat că Pavel are de obicei în minte legea-legământ mozaică atunci când folosește cuvântul „lege” (*nomos*) - dar nu întotdeauna. Cei din Galația vor să fie sub „lege”, iar Pavel aprobă acest lucru. În Galateni 6:2, Pavel folosește în mod

¹⁵ Richard Hays, „Christology and Ethics in Galatians: The Law of Christ,” CBQ 49.1 (Jan 1987), 275.

ingenios expresia „legea lui Cristos” pentru a se referi la modelul lui Cristos. Ce este acea „lege” sau „model”?

El a arătat deja care este acest model în scrisoarea către Galateni. Suntem chemați să ne purtăm sarcinile unii altora și în acest fel vom împlini „modelul” lui Cristos. Pavel L-a prezentat pe Cristos ca fiind cel care poartă povara supremă. Cititorii săi ar fi văzut deja acest lucru în scrisoare:

Galateni 1:3-4 - „Har vouă și pace de la Dumnezeu, Tatăl nostru, și de la Domnul Isus Cristos, Care S-a dat pe Sine pentru păcatele noastre, ca să ne scape din acest veac rău, potrivit cu voia lui Dumnezeu, Tatăl nostru.”

Galateni 2:20 - „Am fost răstignit împreună cu Cristos și nu mai trăiesc eu, ci Cristos trăiește în mine, iar viața pe care o trăiesc acum în trup o trăiesc prin credința în Fiul lui Dumnezeu, Care m-a iubit și S-a dat pe Sine Însuși pentru mine.”

Galateni 3:13-14 - „Cristos ne-a răscumpărat de sub blestemul Legii, devenind blestem pentru noi – căci este scris: «Blestemat este oricine e atârnat pe lemn» – pentru ca, în Cristos Isus, binecuvântarea lui Avraam să ajungă la neevrei, ca să primim, prin credință, promisiunea Duhului.”

Galateni 4:4-5 - „Dar, când a venit împlinirea vremii, Dumnezeu L-a trimis pe Fiul Său, născut din femeie, născut sub Lege, ca să-i răscumpere pe cei ce sunt sub Lege, pentru ca noi să primim înfierea.”

Observați tiparul: Isus se dăruiește pe sine însuși pentru binele altora. El s-a dat pe Sine însuși pentru ca noi să fim iertați și eliberați din acest veac rău prezent. El ne-a iubit dându-se pe Sine însuși pentru noi. El a devenit un blestem pentru ca noi să fim răscumparați din blestem și pentru ca noi să primim Duhul promis. El a fost trimis să ne răscumpe pentru ca noi să primim adopția. El s-a dat pe Sine însuși pentru binele nostru. Aceasta este „legea” Sa, modelul Său.

Așadar, făcând dreptate faptului că Pavel folosește aici, în Galateni 6:2, un joc de cuvinte cu expresia „lege”, o traducere mai bună ar putea fi „principiul de bază”¹⁶ sau „principiul regulativ”, sau „structura existenței”¹⁷ sau „tiparul normativ”¹⁸. „Lege” ar putea fi tradus și prin „principiul dominant”, deoarece această iubire dătătoare de sine și purtătoare de sarcini este văzută ca fiind esența a ceea ce a fost Cristos. Aceasta este „Tora” lui Mesia. Este învățătura Sa. Aceasta este „calea lui Isus” (Romani 15:3, 7). Aceasta este „mentalitatea lui Isus” (Filipeni 2:5).

Este un model de iubire care se supune pe sine. În Galateni 5:13, Pavel ne îndeamnă să devenim sclavii unii altora în dragoste. În mod ironic, ne folosim libertatea noastră ca pe o oportunitate de a deveni sclavii altora. Noi suntem robi. Punem nevoile altora mai presus de ale noastre. Oferim din noi înșine

¹⁶ David G. Horrell, „Solidarity and Difference” (New York: T & T Clark International, 2005), 230.

¹⁷ Hays, „Christology and Ethics in Galatians: The Law of Christ,” 276, 286.

¹⁸ Horrell, „Solidarity and Difference”, 230.

pentru binele celorlalți. Pavel spune aceleași lucruri și în Filipeni 2:3-8:

Nu faceți nimic din ambiție egoistă, nici din glorie deșartă, ci, în smerenie, să-i considerați pe alții mai presus decât pe voi înșivă. Fiecare dintre voi să se preocupe nu doar de interesele lui, ci și de ale altora. Să aveți în voi gândul acesta, care era și în Cristos Isus. El, deși exista în chip de Dumnezeu, n-a considerat că, a fi egal cu Dumnezeu, este ceva de care Se poate folosi, ci S-a golit pe Sine, luând chip de sclav și devenind asemenea oamenilor. La înfățișare a fost găsit ca un om. S-a smerit și a devenit ascultător până la moarte, și încă moarte pe cruce.

Trebuie să ne dăm pe noi înșine pentru binele altora. Îi punem pe ei pe primul loc, așa cum Isus ne-a pus pe noi pe primul loc devenind om și murind pe cruce. El nu a venit pentru a fi servit, ci pentru a sluji.

Creștinii noului legământ nu sunt sub legea lui Moise, ci sub legea lui Cristos. Aceasta înseamnă că nu ne ocupăm în primul rând de lege, ci de dragoste! Dar din Galateni 5:14, aflăm că această dragoste *împlinește* legea. Acel verset spune: „Căci toată Legea se împlinește într-un singur cuvânt: «Să iubești pe aproapele tău ca pe tine însuși»”. Aceasta este tocmai învățătura lui Isus: În Matei 7:12, El a spus: „Astfel, tot ce vreți să vă faceă vouă ceilalți, faceți-le și voi la fel, căci aceasta este Legea și Profeții”. În Matei 22:40, a spus: „De aceste două porunci [iubirea lui Dumnezeu și a aproapelui] depind toată Legea și Profeții”. De asemenea, Pavel învață că dragostea împlinește

Legea în Romani 13:10: „Așadar, dragostea este împlinirea Legii”. Prin Duhul Sfânt și prin cruce, dragostea noastră unii pentru alții realizează ceea ce legea a ținut și a cerut întotdeauna.

Această iubire „crucefimă” (în formă de cruce) se află în centrul eticii noului legământ. Această chemare se găsește la iubire peste tot în Noul Testament. Luați în considerare câteva dintre aceste pasaje și observați modelul:

Efeseni 5:2 - „și trăiți în dragoste, așa cum și Cristos ne-a iubit și S-a dat pe Sine pentru noi, ca un dar și ca o jertfă de o aromă plăcută lui Dumnezeu.”

2 Corinteni 8:9 - „Voi cunoașteți harul Domnului nostru Isus Cristos, Care, deși a fost bogat, de dragul vostru a devenit sărac, pentru ca voi să vă îmbogățiți prin sărăcia Lui.”

Ioan 13:14-15 - „Așadar, dacă Eu – Domnul și Învățătorul – v-am spălat picioarele, atunci și voi sunteți datori să vă spălați picioarele unii altora. Căci Eu v-am dat un exemplu, ca să faceți și voi așa cum v-am făcut Eu vouă.”

Ioan 13:34 - „Vă dau o poruncă nouă: să vă iubiți unii pe alții! Așa cum v-am iubit Eu, tot așa să vă iubiți și voi unii pe alții.”

Romani 15:2-3a - „Fiecare dintre noi să placă semenului său spre binele acestuia, pentru consolidarea lui sufletească. Căci nici Cristos nu și-a plăcut Lui Însuși.”

1 Corinteni 10:32-11:1 - „Să nu fiți o piedică nici pentru

iudei, nici pentru greci, nici pentru Biserica lui Dumnezeu, așa cum, de altfel, încerc și eu să plac tuturor în toate lucrurile, căutând nu folosul meu, ci al multora, ca să fie mântuiți. Urmați exemplul meu, tot așa cum și eu Îl urmez pe Cristos.”

Este clar că inima legii lui Cristos este iubirea în formă de cruce, dar etica noului legământ nu se rezumă doar la iubire. Aceasta include și învățătura lui Isus și a apostolilor Săi. Legea lui Cristos poate fi definită ca fiind acele principii prescriptive extrase din exemplul și învățătura lui Isus și a apostolilor Săi (cerința centrală fiind dragostea), care sunt menite să fie puse în practică în situații specifice prin influența călăuzitoare și împuternicirea Duhului Sfânt¹⁹.

Dispensaționalismul este similar cu Teologia Noului Legământ atunci când vine vorba de etica noului legământ. Teologia Legământului, pe de altă parte, poate fi descrisă ca fiind o teologie „centrată pe lege”. Ei ar vrea să mergem la Cristos pentru justificare (poziția noastră corectă față de Dumnezeu) și la lege pentru sfințire (creșterea noastră în maturitatea creștină). Teologia Noului Legământului poate fi descrisă ca fiind „condusă de Duhul Sfânt și centrată pe Cristos”. Imperativul de bază al noului legământ este „umblați prin Duhul” (Galateni 5:16). Există o mare libertate în noul legământ. Trebuie să fim

¹⁹ Am modificat definițiile legii lui Cristos date de Douglas J. Moo în „The Law of Christ as the Fulfillment of the Law of Moses: A Modified Lutheran View”, 343, 357, 361, 368-69 și Richard Longenecker în *Galatians* (Dallas: Word, 1990), 275-76.

transformați prin înnoirea minții (Romani 12:1-2, cf. Filipeni 1:9-11, Coloseni 1:9-10). Evident, acest lucru nu implică faptul că nu sunt necesare porunci externe. Departate de asta! Amintiți-vă că, în 1 Corinteni 7:19, Pavel spune că singurul lucru care contează este respectarea poruncilor lui Dumnezeu. Dar trebuie să vedem poruncile externe ca pe niște șine de tren. Ele sunt necesare pentru a ne ține în linie, dar sunt diferite de motor. Motorul este Evanghelia harului, puterea Duhului și exemplul lui Isus.

CAPITOLUL 6

TOȚI MEMBRII COMUNITĂȚII NOULUI LEGĂMÂNT SUNT PE DEPLIN IERTAȚI ȘI AU DUHUL SFÂNT

Atât Teologia Legământului, cât și Dispensaționalis-mul vor fi de acord cu Teologia Noului Legământ că toți creștinii noului legământ sunt pe deplin iertați de păcatele lor, așa că nu trebuie să petrecem prea mult timp asupra acestui aspect. Este învățătura clară a promisiunii lui Ieremia despre noul legământ: „Căci le voi ierta nelegiuirea și nu-mi voi mai aduce aminte de păcatul lor” (Ieremia 31:34). Uitarea este pasivă, dar „a nu-și aminti” este activă. Lăudați-L pe Dumnezeu!

Cu toate acestea, Teologia Noului Legământ diferă de Teologia Legământului prin modul în care îl înțelege pe Ieremia atunci când acesta spune că, în comunitatea noului legământ, „nu va mai învăța fiecare pe aproapele său și fiecare pe fratele său, zicând: «Cunoaște pe Domnul!», căci toți Mă vor cunoaște, de la cel mai mic dintre ei până la cel mai mare, zice Domnul” (Ieremia 31:34). Teologia Noului Legământ consideră că *toți* cei din comunitatea noului legământ *Îl cunosc* pe Domnul. În comunitatea noului legământ toți sunt *credincioși*. Teologia legământului crede, de obicei, că noua comunitate a legământului este formată din credincioși și din copiii lor neregenerați.

Înainte de marea promisiune a noului legământ, Ieremia amintește următorul proverb: „În zilele acelea nu se va mai spune: «Părinții au mâncat struguri acri, iar dinții copiilor sunt ascuțiți». Ci fiecare va muri pentru păcatul său. Fiecare om care va mânca struguri acri, își va pune dinții la bătaie” (Ieremia 31:29-30). Ieremia se referă la natura „tribală” a vechiului legământ²⁰. În cadrul vechiului legământ, cunoașterea lui Dumnezeu de către popor depindea în mare măsură de conducători speciali. Pe măsură ce liderii se duceau, se ducea și poporul.

Noul legământ nu va avea această structură „tribală”. Întreaga structură a legământului va fi înlocuită cu una nouă. Vechea comunitate a legământului era o comunitate „mixtă”, formată atât din credincioși autentici, cât și din necredincioși. În vechiul legământ, Duhul Sfânt era dat doar în mod selectiv și temporar, mai ales asupra liderilor desemnați (profeți, preoți și regi). De exemplu, Dumnezeu îl cheamă pe Bețalel și îl umple cu Duhul Său pentru a-i permite să ajute la construirea tabernacolului și a tuturor elementelor sale (Exod 31:2, 35:31, 36:1, cf. Hiram în 1 Regi 7:14). Aceasta nu înseamnă că Duhul lui Dumnezeu nu a operat niciodată asupra rămășiței vechiului legământ. Dumnezeu a permis rămășiței lui Israel să se încreadă în promisiunile legământului Său, dar ei nu au fost locuiți de Duhul lui Dumnezeu.

²⁰ D.A. Carson numește vechiul legământ „tribal” în *Showing the Spirit* (Grand Rapids: Baker Books, 1987), 151. Îi sunt îndatorat pentru această secțiune.

În noul legământ, însă, toți Îl vor cunoaște pe Domnul. După cum scrie James Hamilton: „În cadrul noului legământ, Dumnezeu nu va avea un trib de preoți care să slujească restul poporului Său, ci poporul Său în ansamblul său va fi o împărăție de preoți (Exod 19:6; 1 Petru 2:9; Apocalipsa 1:6).”²¹ Spre deosebire de vechiul legământ, în noul legământ, toți sunt locuiți de Duhul Sfânt. Moise tânjea după ziua în care toți vor avea darul Duhului. În Numeri 11:29 se spune: „Dar Moise i-a răspuns: «Ești gelos pentru mine? Aș vrea ca tot poporul Domnului să fie alcătuit din profeți și Domnul să-Și pună Duhul Său peste ei!»” Scripturile Vechiului Testament sunt pline de promisiuni cu privire la o zi viitoare în care Regele numit prin Duhul Sfânt va revărsa din belșug Duh. Noua epocă mesianică va fi epoca Duhului. Luați în considerare următoarele pasaje:

Ezechiel 11:19 - „Le voi da o inimă neîmpărțită și voi pune în ei un duh nou. Voi lua inima de piatră din trupul lor și le voi da o inimă de carne.”

Ezechiel 36:25-27 - „Vă voi stropi cu apă curată și veți fi curățiți. Vă voi curăți de toate necurățiile voastre și de toți idoli voștri. Vă voi da o inimă nouă și voi pune înăuntrul vostru un duh nou. Voi lua inima de piatră din trupul vostru și vă voi da o inimă de carne. Voi pune Duhul Meu înăuntrul vostru și vă voi face să urmați hotărârile Mele, să păziți judecățile Mele și să le împliniți.”

²¹ James M. Hamilton, Jr., *God's Indwelling Presence* (Nashville: B&H Academic, 2006), 45

Isaia 32:14-17 - „Căci fortăreața va fi abandonată, cetatea zgomotoasă va fi părăsită, citadela și turnul de veghe vor deveni vizuini pentru totdeauna, o bucurie pentru măgarii sălbatici și o pășune pentru turme, până va fi turnat peste noi Duhul de sus și deșertul va deveni o livadă, iar livada va fi considerată drept o pădure. Atunci judecata va locui în deșert și dreptatea va locui în livadă. Rodul dreptății va fi pacea, iar urmările dreptății vor fi liniștea și siguranța pentru totdeauna.”

Isaia 44:3 - „Căci Eu voi turna ape peste pământul însetat și râuri peste pământul uscat. Voi turna Duhul Meu peste urmașii tăi și binecuvântarea Mea peste odraslele tale.”

Ioel 2:28-29 - „După aceea, voi turna Duhul Meu peste orice om. Fiii și fiicele voastre vor profeti, bătrânii voștri vor avea vise, iar tinerii voștri vor avea vedenii! Chiar și peste slujitori și slujitoare voi turna din Duhul Meu în acele zile.”

Aceste promisiuni s-au împlinit la Cincizecime, și nu înainte de atunci. Duhul este darul ultimelor zile. Cincizecimea a deschis o nouă etapă în istoria răscumpărării. Știm acest lucru din câteva cuvinte importante din Evanghelia după Ioan. În Ioan 7:39, Ioan a scris: „Spunea aceasta despre Duhul pe Care urmau să-L primească cei ce cred în El. Căci Duhul nu fusese încă dat, pentru că Isus nu fusese încă glorificat.” În Ioan 14:17, Isus spune că noi știm că ucenicii îl cunosc pe Duhul, „pentru că El locuiește cu voi și va fi în voi”. În Ioan 15:26, Isus spune că va trimite (la timpul viitor) pe Cel care îi va ajuta pe ucenici. În

Ioan 16:7 se spune: „Totuși, vă spun adevărul: vă este de folos să plec, pentru că dacă nu plec, Apărătorul nu va veni la voi, dar dacă Mă duc, Îl voi trimite la voi”. Aceste cuvinte sunt importante și utile. Potrivit lui Isus și lui Ioan, Duhul nu fusese încă turnat. Ucenicii nu erau încă locuiți de Duhul. Locuirea Duhului nu a venit până la Rusalii.

Noul legământ a fost inaugurat odată cu viața, moartea și învierea lui Isus, cu revărsarea Duhului la Cincizecime și cu distrugerea Ierusalimului în anul 70 d.Hr. Isus și autorul cărții Evrei aplică marea promisiune a noului legământ din Ieremia 31 la biserică. Evrei 8 citează promisiunea în întregime și apoi adaugă: „Vorbind despre „un nou legământ“, El l-a declarat pe primul învechit, iar ceea ce este învechit și îmbătrânit urmează să dispară.” (8:13).

Există implicații evidente pentru slujirea bisericii locale din ceea ce am spus până acum. Doar *credincioșii* în Isus trebuie să fie botezați. Comunitatea noului legământ este formată doar din cei care sunt locuiți de Duhu Sfânt. Biserica trebuie să fie doar *biserica celor credincioși*. Nu există niciun precedent biblic pentru a avea o comunitate mixtă de credincioși și necredincioși în biserica noului legământ. Toți sunt pe deplin iertați și sunt locuiți de Duhul lui Dumnezeu.

CAPITOLUL 7

BISERICA

ESTE ISRAELUL ESCATOLOGIC

Știu ce spuneți: „Biserica este Israelul escaaa - ce?“. Escatologia este în general înțeleasă ca fiind studiul sfârșitului (sau al ultimelor lucruri), așa că atunci când Teologia Noului Legământ spune că biserica este Israelul escatologic, spune că biserica este Israelul sfârșitului. Dispensaționalismul învață că biserica și Israelul sunt două popoare separate, în timp ce Teologia Noului Legământ învață că biserica este continuarea lui Israel prin Isus Cristos. Uneori, Teologia Noului Legământ este acuzată că este „teologia înlocuirii”, dar acest lucru este nedrept. Teologia Noului Legământ nu învață că biserica înlocuiește Israelul, ci că biserica este *împlinirea* lui Israel în virtutea unirii sale cu Mesia Evreul. După cum am văzut, toate promisiunile lui Dumnezeu sunt da în Isus Cristos (2Corin-teni 1:20). Nu înseamnă că Israelul este egal cu biserica, așa cum învață Teologia Legământului, ci că Isus este punctul culminant și împlinirea lui Israel, iar biserica este Israelul de la sfârșitul vremurilor, *deoarece este unită cu Isus Cristos, capul ei de legământ*. Teologia Noului Legământ este puternic centrată pe Cristos. Isus este cheia interpretativă a relației dintre Israel și biserică.

Poporul lui Dumnezeu care a încheiat legământul a fost remaniat și redefinit în lumina lui Mesia și a noului legământ inaugurat de acesta.

Dispensaționalismul insistă asupra faptului că Dumnezeu trebuie să își țină promisiunile față de Israelul etnic, dar ceea ce este adesea omis este faptul că Dumnezeu a făcut promisiuni doar Israelului *credincios* - și există un singur israelit credincios în totalitate: Isus din Nazaret. El aduce istoria lui Israel la punctul culminant dorit. Acest lucru este învățat în tot Noul Testament.

Apostolul Pavel ne spune în mod explicit că sămânța lui Avraam este la *singular* (Galateni 3:16). Matei începe cu aceste cuvinte: „Cartea genealogiei lui Isus Cristos, fiul lui David, fiul lui Avraam”. În Matei avem o geneză: „Cartea genezei” (1:1 *biblos geneoseōs*), un exod: „Din Egipt am chemat pe fiul meu” (2:15), o trecere prin ape (3:13-17), ispitele pustiei (4:1-11), un Deuteronom în capitolele 5-7, unde Isus de pe munte (5:1) își dă învățătura (sau „legea”), urmat de o slujire regală și profetică, un exil (crucea) și, în final, restaurarea (învierea lui Isus)²². Isus rezumă istoria lui Israel. Totul arăta către El.

În epoca noului legământ, toți cei care sunt uniți cu Israelitul credincios sunt acum ei înșiși israeliți. Apostolul Pavel este foarte clar în această privință. Deoarece oponenții cărora li se adresa în scrisoarea către Galateni învățau că neamurile trebuie să trăiască la fel ca evreii, Pavel se străduiește să arate că evreii și neamurile sunt acum pe picior de egalitate. În Galateni 3:7 se spune: „Să știți deci că cei care au credință sunt fiii lui Avraam”. „Fiii lui Avraam” este un alt mod de a se referi la Israel. Pavel

²² N.T. Wright, „The New Testament and the People of God” (Minneapolis: Fortress, 1992), 402.

spune că cei care au credință sunt cei care sunt Israel. Câteva versete mai târziu, în Galateni 3:16, citim: „Acum, promisiunile i-au fost făcute lui Avraam și descendentului său. Scriptura nu spune «și descendenților», ca și cum ar fi mai mulți, ci ca și cum ar fi unul: «și Descendentului tău», Care este Cristos.”. Isus este descendentul lui Avraam. În Galateni 3:28-29, citim: „Nu mai este nici iudeu, nici grec; nu mai este nici sclav, nici om liber; nu mai este nici bărbat, nici femeie, pentru că voi toți sunteți una în Cristos Isus. Iar dacă voi sunteți ai lui Cristos, atunci sunteți descendenții lui Avraam și moștenitori după promisiunea făcută.” (cf. Romani 4:11-12, 16). Cine sunt, potrivit acestui verset, copiii lui Avraam? Sunt cei care „sunt ai lui Cristos”. Dacă ești unit cu Cristos, Mesia al lui Israel, atunci faci parte din familia israelită. Nu mai există iudeu și grec, ci toți sunt una în Cristos. În Galateni 6:15-16 se spune: „Căci nici circumcizia, nici necircumcizia nu sunt nimic, ci a fi o faptură nouă. 16 Iar peste toți cei ce vor urma acest principiu și peste Israelul lui Dumnezeu să fie pace și milă!”.

Regula noii creații este că nici circumcizia, nici necircumcizia nu înseamnă nimic. Cu alte cuvinte, nu mai există distincții bazate pe etnie. Pavel urează apoi pace și milă tuturor celor care urmează regula noii creații, adică Israelul lui Dumnezeu. Pe baza contextului imediat și a scrisorii în ansamblul ei, este clar că Pavel se referă la creștinii noului legământ (biserica) atunci când spune „Israelul lui Dumnezeu”.

Aceste versete nu pot fi respinse. Totuși, nu am terminat. Filipeni 3:2-3 spune: „Feriți-vă de câinii aceia! Feriți-vă de

lucrătorii aceia răi, feriți-vă de mutilatorii aceia! Căci noi suntem cei circumciși: cei care slujim prin Duhul lui Dumnezeu, ne lăudăm în Cristos Isus și nu ne încredem în lucrurile pământești”. Pavel vorbește în mod clar despre iudaizatori - acei evrei care ar încerca să forțeze neamurile să trăiască ca evreii (vezi Galateni 2:14). Creștinii au adevărata circumcizie, cei care se închină prin Duhul, sunt glorificați în Cristos și nu își pun nicio încredere în carne. „Noi” al lui Pavel îi include pe neamurile din Filipi. A spune că creștinii noului legământ au circumcizia înseamnă a spune că biserica este Israel (în virtutea faptului că este unită cu Mesia). Ioan scrie că Cuvântul „A venit la tot ce era al Său, dar ai Săi nu L-au primit. Însă tuturor celor ce L-au primit, adică celor ce cred în Numele Lui, le-a dat autoritatea să devină copii ai lui Dumnezeu” (Ioan 1:11-12).

Națiunea evreiască l-a respins pe Mesia al ei, dar acum toți cei care îl primesc - evrei sau neamuri - primesc acum dreptul de a fi copiii lui Dumnezeu, poporul Său de legământ. În Matei, Isus le-a spus preoților de seamă și fariseilor că „împărăția lui Dumnezeu va fi luată de la voi și va fi dată unui popor care produce roadele ei” (Matei 21:43, cf. Matei 8:11-12, Apocalipsa

2:9, 3:9). Etnicitatea nu mai contează.²³

²³ Dispensaționalistii fac apel la Romani 11 pentru a susține că etnia încă contează și că Dumnezeu are un plan viitor distinct pentru Israel. O examinare detaliată a acestui capitol este în afara scopului acestei cărți scurte, însă cred că este sufficient dacă spun că citesc capitolul diferit. Pavel pare să fie preocupat exclusiv de situația prezentă, nu de viitor. Observați indicatorii temporali: În versetul 1, el întreabă dacă Dumnezeu și-a respins [în prezent] poporul și apoi arată spre el însuși ca o ilustrare a faptului că Dumnezeu nu a respins cu totul Israelul. În versetul 5, citim: „La fel și în prezent există o rămășiță” (sublinierea mea). În versetele 13-14, Pau l scrie: „Acum vă vorbesc vouă, neamurilor. În măsura în care, deci, sunt apostol al neamurilor, îmi măresc slujirea [în prezent] pentru a-i face cumva geloși pe concetățenii mei evrei și pentru a salva astfel pe unii dintre ei [astăzi!]” (completările mele). Isaia 59:20 este citat în Romani 11:26-27 și este adesea interpretat ca referindu-se la a doua venire a lui Cristos, dar aceasta este o promisiune a noului legământ („legământul meu cu ei când le voi lua păcatele”). Pasajul din Isaia este citat pentru a se referi la prima venire a „Eliberatorului”, nu la întoarcerea Sa. Acest pasaj se aplică la contextul actual al slujbei lui Pavel, nu la un eveniment viitor îndepărtat. Versetele 30-32 confirmă acest lucru: „Căci, așa cum voi ați fost la un moment dat neascultători față de Dumnezeu, dar acum ați primit milă din cauza neascultării lor, tot așa și ei au fost acum neascultători, pentru ca, prin mila arătată vouă, și ei să primească acum milă. Pentru că Dumnezeu i-a consemnat pe toți la neascultare, ca să aibă milă de toți” (sublinierea mea). Dacă sunteți interesați să aprofundați această linie generală de interpretare a Romani 11, consultați O. Palmer Robertson, „Is there a Distinctive Future for Ethnic Israel in Romans 11?”, în *Perspectives on Evangelical Theology* editat de Kenneth S. Kantzer și Stanley N. Gundry (Grand Rapids: Baker Books, 1979), 209-227. Robertson și-a modificat ușor viziunea asupra „întregului Israel” în *The Israel of God* (Phillipsburg, NJ: P&R, 2000). A se vedea, de asemenea, Ben L. Merkle, „Romans 11 and the Future of Ethnic Israel”, *JETS* 43.4 (decembrie 2000): 709-21; Lee Irons, „Paul's Theology of Israel's Future: A Non-Millennial Interpretation of Romans 11”, *Reformation and Revival* 6:2 (1997): 101-24; Eckhard J. Schnabel, „Israel, the People of God, and the Nations”, *JETS* 45.1 (martie 2002): 35-57; N.T. Wright, „Christ, the Law and the People of God: the Problem of Romans 9-11”, în *The Climax of the Covenant* (Minneapolis: Fortress, 1993), 231-57; Anthony Hoekema, *The Bible and the Future* (Grand Rapids: Eerdmans, 1979), 139-47. Pentru acei teologi ai Noului Legământ care văd o viitoare renaștere în masă a „întregului” Israel, este important să rețineți că acești evrei trebuie să se încreadă în Cristos și vor fi adăugați la biserică atunci când se vor converti, la fel ca neamurile.

Romani 2:28-29 este de asemenea important: „Căci iudeu nu este cel care este iudeu în exterior, și circumcizie nu este cea exterioară, în carne, ci iudeu este cel care este iudeu în interior, iar circumcizie este cea a inimii, prin Duhul, nu prin litera Legii. Lauda acestuia nu este de la oameni, ci de la Dumnezeu.” A fi evreu astăzi nu are nimic de-a face cu exteriorul. Un evreu este unul în interior, prin lucrarea Duhului. Duhul taie împrejur inimile tuturor celor care se încred în Isus, indiferent de etnia lor.

Efesenii 2 este un text clasic despre unitatea dintre evrei și neamuri în noua eră. Pasajul respectiv sună astfel:

De aceea, aduceți-vă aminte că odinioară erați neevrei, în ce privește trupul, numiți „necircumciși“ de către cei numiți „circumciși“ (circumciși în trup, de mâini omenești), și că, la vremea aceea, erați fără Cristos, înstrăinați de cetățenia lui Israel, străini de legămintele promisiunii, neavând speranță și fiind fără Dumnezeu în lume. Dar acum, în Cristos Isus, voi, care cândva erați departe, ați fost aduși aproape, prin sângele lui Cristos. Căci El este pacea noastră, Cel Care i-a făcut pe amândoi una și, în trupul Său, a dărâmat zidul de la mijloc care-i despărțea, adică dușmănia, desființând Legea poruncilor, cu regulile ei, pentru a crea din cei doi, în El, un singur om nou, făcând astfel pace, și pentru a-i împăca pe amândoi cu Dumnezeu într-un singur trup, prin cruce, prin care a nimicit dușmănia. El a venit și v-a vestit pacea, vouă celor de departe, și pace celor de aproape, căci, prin El, amândoi

avem intrare, într-un singur Duh, la Tatăl. Așadar, acum nu mai sunteți străini sau de alt neam, ci sunteți cetățeni împreună cu sfinții și membri ai Casei lui Dumnezeu, fiind zidiți pe temelia apostolilor și a profeților, Piatra din capul unghiului fiind Cristos Isus. În El, întreaga Clădire, bine încheată, crește ca să devină un Templu sfânt în Domnul. În El, și voi sunteți zidiți împreună ca să deveniți un Lăcaș al lui Dumnezeu, prin Duhul.

Neamurile au fost cândva separate, înstrăinate, străine, dar acum, datorită crucii, au fost apropiate. Isus a creat o singură umanitate nouă din cele două. Acum, atât evreii, cât și neamurile au acces. Amândoi sunt concetățeni și amândoi sunt membri ai aceleiași case a lui Dumnezeu.

Efesenii 3:6 spune că neamurile sunt acum moștenitori, membri ai aceluiași trup, și sunt acum amândouă părtașe la promisiunea din Cristos. Mi se pare că numai ochelarii teologici pot împiedica pe cineva să audă claritatea acestor versete.

Autorii Noului Testament aplică, de asemenea, multe dintre titlurile lui Israel bisericii. Biserica este numită sfinții lui Dumnezeu, poporul ales al lui Dumnezeu (Coloseni 3:12), o preoție sfântă (1Petru 2:5), un neam ales, o preoție regală, o națiune sfântă și un popor pentru a fi stăpânit de El (1Petru 2:9). Biserica este Israelul escatologic în virtutea unirii ei cu Mesia lui Israel²⁴.

²⁴ Trebuie subliniat din nou că implicațiile acestui capitol au ca rezultat o „biserica a credincioșilor”. Dacă biserica este formată din cei care sunt uniți cu Cristos, atunci biserica este formată din credincioși doar pentru

că cineva este unit cu Cristos prin credință. Israelul escatologic este format din Cristos și copiii săi. Isus Hristos nu are nepoți.

CONCLUZIE

Isus Cristos este centrul universului. Dumnezeu s-a revelat din nou de-a lungul timpului, iar revelația supremă a lui Dumnezeu este Domnul Isus Cristos. Acum, totul este diferit. Toată istoria trebuie privită în lumina lui Mesia al lui Israel. Teologia Noului Legământ ia 2 Corinteni 1:20 cu maximă seriozitate: „pentru că în El toate promisiunile lui Dumnezeu sunt «da». De aceea prin El spunem «Amin!», spre gloria lui Dumnezeu.” Sper că această cărticică a contribuit la clarificarea acestui lucru. Există mulți, foarte mulți credincioși buni și evlavioși care susțin Teologia Legământului și Dispensaționalismul. Eu însumi am învățat de la mulți dintre ei. După cum s-a menționat în introducere, aceasta nu este o doctrină „problemă principală”, cum ar fi Trinitatea, divinitatea lui Cristos sau exclusivitatea mântuirii în Cristos, dar este importantă, deoarece are o influență asupra atâtor probleme. Chiar dacă nu sunteți pe deplin convinși de Teologia Noului Legământ, sper și mă rog ca voi să vă străduiți să-L păstrați pe Cristos în centrul tuturor lucrurilor. A Lui să fie slava în vecii vecilor! Amin.

SOLI DEO GLORIA!

LECTURI RECOMANDATE

Blomberg, Craig. „The Sabbath as Fulfilled in Christ”, în *Perspectives on the Sabbath: 4 Views*, editată de Christopher John Donato. Nashville: B&H Academic, 2011, 305-58. Acesta este un capitol de 50 de pagini despre Sabat. În opinia mea, este cel mai bun punct de pornire. Blomberg numește punctul său de vedere „punctul de vedere al împlinirii.”

Carson, D.A. *From Sabbath to Lord's Day*. Eugene, OR: Wipf and Stock Publishers, 1982. O colecție de eseuri biblice, istorice și teologice despre Sabat. Nu este o lectură ușoară, dar, după părerea mea, este standardul în chestiunea Sabatului. O lectură atentă a acestei cărți va produce un susținător al Teologiei Noului Legământ.

The First London Confession of Faith 1646 Edition With An Appendix de Benjamin Cox. Belton, TX: Sovereign Grace Ministries, 2004. Spre deosebire de a doua Mărturisire de la Londra din 1689, care este practic o adaptare baptistă a Mărturisirii de credință de la Westminster, această mărturisire are o accentuare distinctă de tipul „teologiei noului legământ”.

Klassen, William. *Covenant and Community*. Grand Rapids: Eerdmans, 1968. Aceasta este o carte despre hermeneutica liderului ana baptist Pilgram Marpeck. El pune canonul laolaltă în același mod în care o face Teologia Noului Legământ.

Meyer, Jason. *Sfârșitul Legii*. Nashville: B&H Academic, 2009. Acesta este, în esență, un comentariu asupra tuturor textelor cheie care tratează viziunea lui Pavel asupra legii. Tehnic, dar clar, și superb. Dr. Meyer nu folosește eticheta de Teologiei Noului Legământ.

Moo, Douglas. „The Law of Christ as the Fulfillment of the Law of Moses” în *Five Views on Law and Gospel*. Grand Rapids:

Zondervan, 1996. L-am auzit pe Moo într-o prelegere recentă identificându-se pe sine ca unul din tabăra Teologiei Noului Legământ. Moo este foarte, foarte util. Acest eseu este fundamental!

_____. „The Law of Moses or the Law of Christ” în *Continuity and Discontinuity*. Wheaton, IL: Crossway, 1988. Un alt capitol crucial pentru conversația despre Teologia Noului Legământ.

Reisinger, John. *Abraham's Four Seeds*. Frederick, MD: New Covenant Media, 1998 (n.tr. Tradusă și în limba română cu titlul Patru semințe ale lui Avraam. Se găsește pe site-ul toatenoi.ro/carti). Aceasta a fost prima carte din sfera Teologiei Noului Legământ pe care am citit-o, așa că ocupă un loc special în inima și mintea mea. John arată slăbiciunile atât ale Teologiei Legământului, cât și ale Dispensaționalismului, examinând critic presupuzițiile lor.

_____. *But I Say Unto You*. Frederick, MD: New Covenant Media, 2006. O expunere a capitolului 5 din Evanghelia lui Matei și a implicațiilor sale.

_____. In Defense of Jesus, the New Lawgiver. Frederick, MD: New Covenant Media: 2008. Acesta este un răspuns atent la cartea lui Richard Barcellos, *In Defense of the Decalogue: A Critique of New Covenant Theology*.

Schreiner, Thomas R. *40 Questions about Christians and Biblical Law*. Grand Rapids: Kregel, 2010. O carte minunată de 230 de pagini despre elementele esențiale ale legii. Clară și accesibilă.

_____. *Galatians*. ZECNT. Grand Rapids: Zondervan, 2010. Dr. Schreiner este cercetătorul meu preferat în Noul Testament. Recomand cu adevărat tot ceea ce a scris. Galateni este o carte foarte importantă pentru Teologia Noului Legământ și dacă îl lăsați pe Dr. Schreiner să vă ghideze prin ea veți beneficia foarte mult.T

hielman, Frank. *The Law and the New Testament*. New York: A Herder and Herder Book, 1989. Dr. Thielman este un cercetător prezbiterian al Noului Testament, dar este un mare exeget. Aceasta este o carte mică și bună despre o chestiune complexă. Îl numesc în mod obișnuit pe Thielman un Teolog al Noului Legământ, dar sunt sigur că el ar obiecta. Nu sunt sigur cum se potrivește exegeza sa din această carte cu Mărturisirea Westminster.

White, A. Blake. *The Law of Christ: A Theological Proposal*. Frederick, MD: New Covenant Media, 2010. Un studiu al eticii noului legământ.

_____. *The Newness of the New Covenant*. Frederick, MD: New Covenant Media, 2008. Toate legămintele anterioare își găsesc împlinirea în noul legământ și acesta este radical nou, nu pur și simplu reînnoit.

Wells, Tom. *The Priority of Jesus Christ*. Frederick, MD: New Covenant Media, 2005. Această carte explică de ce „creștinii trebuie să se întoarcă mai întâi la Isus.”

Wellum, Stephen J. „Baptism and the Relationship between the Covenants” în *Believer's Baptism: Sign of the New Covenant in Christ*. Editat de Thomas R. Schreiner și Shawn D. Wright. Nashville: B&H Academic, 2006, 97-161. Acesta este un capitol consistent despre neajunsurile Teologiei Legământului, în special aplicat la botez. Acest capitol merită prețul cărții.

Zaspel, Fred și Tom Wells. *New Covenant Theology*. Frederick, MD: New Covenant Media, 2002). Aceasta este o descriere, o definiție și o apărare a Teologiei Noului Legământ. Foarte utilă.

Zens, Jon. „This is My Beloved Son, Hear Him!” *Searching Together* 25:1-3 (vară-iarnă 1997). O broșură minunată despre etica și eclesiologia Noului Legământ, scrisă de unul dintre primii gânditori ai Teologiei Noului Legământ.